

2004 sausio 14
Nr. 1

Lietuvos
Katalikų
Bažnyčios
informacijos
centro
leidinys

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Šiame numeryje:

Popiežius

- Popiežius Jonas Paulius II
Apaštališkasis laiškas SPIRITUS ET SPONSA
Konstitucijos apie šventąją liturgiją Sacrosanctum Concilium
40-ųjų metinių proga 2

Bažnyčia Lietuvoje

- Kristaus gimimo išvakarės Vilniuje 6
- Kalėdinis Kaune veikiančių bažnytinių institucijų
darbuotojų susitikimas 6
- Šiaulių vyskupijos šeimų šventė 7
- Šv. Šeimos iškilmė Vilkaviškyje 8
- Kauno arkivyskupas ir miesto meras pratęsė
bendradarbiavimo sutartį 8

Homilijos

- APSIREIŠKIMAS KANOJE
2 eilinis sekmadienis (C) 13
- DIEVO ŽODŽIO SAMBŪRIS
3 eilinis sekmadienis (C) 14
- PRANAŠO PAŠAUKIMAS
4 eilinis sekmadienis (C) 15
- PAŠAUKIMAI
5 eilinis sekmadienis (C) 16

Straipsniai

- Doc. dr. S. A. Stasiulevičiūtė, kun. V. Balčaitis
Kodėl mokyklose nerengiama Pirmajai komunijai ir kitiems
sakramentams? 18

Bažnyčia pasaulyje

- Metų apžvalga Romos kurijoje 19
- Kritikuota krikščionių diskriminacija islamo kraštuose 20

Papilio 5
LT-3000 Kaunas
Lietuva
Telefonai
323853
322776
Telefaksas
323853
el. paštas lkbic@lcn.lt
<http://www.lcn.lt/bzinios>

Popiežius Jonas Paulius II**Apaštališkasis laiškas****SPIRITUS ET SPONSA***Konstitucijos apie šventąją liturgiją Sacrosanctum Concilium 40-ųjų metinių proga*

1. „Ir Dvasia, ir sužadėtinė kviečia: 'Ateik!' Ir kas girdi, teatsiliepia: 'Ateik!' Ir kas trokšta, teateina, ir kas nori, tesisemia dovanai gyvybės vandens“ (Apr 22, 17). Šie Apreiškimo knygos žodžiai skamba mano mintyse, kai prisimenu, kaip prieš keturiasdešimt metų, tiksliau 1963 m. gruodžio 4 d., mano garbingasis pirmtakas popiežius Paulius VI paskelbė konstituciją apie šventąją liturgiją *Sacrosanctum Concilium*. Iš tikrųjų – kas yra liturgija, jei ne sutartinis Šventosios Dvasios ir Sužadėtinės, šventosios Bažnyčios balsas, šaukiantis Viešpačiui Jėzui: „Ateik“? Kas kita yra liturgija, jei ne tas tyras ir amžinas „gyvojo vandens“ šaltinis, kuriame kiekvienas trokštantis gali laisvai gauti Dievo dovaną (plg. Jn 4, 10)?

Iš tikrųjų konstitucijoje apie šventąją liturgiją, kuri buvo Vatikano II Susirinkimo, „didžiulės malonės, praturtinusios Bažnyčią XX amžiuje“ (1), pirmasis vaisius, Šventoji Dvasia kalbėjo Bažnyčiai nepaliaujamai vesdama Viešpaties mokinius „į tiesos pilnatvę“ (Jn 16, 13). Šio įvykio keturiasdešimtųjų metinių šventimas yra laiminga proga iš naujo atrasti Susirinkimo tėvų norėtas liturginio atnaujinimo temas, patikrinti jo priėmimą ir pažvelgti į ateitį.

Žvilgsnis į Susirinkimo konstituciją

2. Iš laiko perspektyvos žvelgiant į atneštus vaisius, galima vis aiškiau matyti *Sacrosanctum Concilium* svarbą. Joje aiškiai nubrėžti principai, sudarantys Bažnyčios liturginės praktikos principus, įkvepiančius sveiką atsinaujinimą bėgant laikui (2). Susirinkimo tėvai nagrinėjo liturgiją, žvelgdami į išganymo istoriją, kurios tikslas yra žmogaus atpirkimas ir tobulas Dievo pašlovinimas. Atpirkimo įžanga yra nuostabūs Dievo darbai Senajame Testamente, o galutinai atpirkimą įvykdė Viešpats Kristus, ypač per savo palaimintosios kančios, mirties, prisikėlimo ir šlovingo žengimo į dangų Velykų slėpinį (3). Tačiau jį reikia ne tik skelbti, bet ir sudabartinti, ir tai įvyksta „auka ir sakramentais, apie kuriuos sukasi visas liturginis gyvenimas“ (4). Kristus ypatingu būdu tampa esamas liturginiais veiksmais, susiedamas Bažnyčią su savimi. Todėl kiekvienas liturginis šventimas yra Kunigo Kristaus ir jo mistinio Kūno darbas, „viešas, tobulas garbinimas“ (5), kuriame dalyvaujama, iš anksto skonėjantis dangiškosios Jeruzalės liturgija (6). Taigi „liturgija yra viršūnė, į kurią krypsta Bažnyčios veikla, ir kartu šaltinis, iš kurio plaukia visa jos stiprybė“ (7).

3. Susirinkimo liturginė perspektyva neapribota vidine Bažnyčios aplinka, bet yra atvira visos žmonijos horizontui. Kristus, šlovindamas Tėvą, vienijasi su visa žmonių bendrija ir atlieka tai unikaliu būdu „savo Bažnyčioje, kuri ne tik Eucharistijos pamaldomis, bet ir kitais būdais, ypač Dievo tarnybos malda, be paliovos garbina Viešpatį ir prašo visam pasauliui išganymo“ (8).

Žvelgiant iš *Sacrosanctum Concilium* perspektyvos, liturginis Bažnyčios gyvenimas įgyja kosminę ir visuotinę apimtį, giliai paženklindamas žmogaus laiką ir erdvę. Tuo pačiu požiūriu galima suvokti tą atnaujintą dėmesį, kuri konstitucija skiria liturginiams metams, keliui, kuriuo Bažnyčia primena Kristaus Velykų slėpinį ir iš naujo jį išgyvena (9).

Jei liturgija yra visa tai, tuomet Susirinkimas pagrįstai tvirtina, jog kiekvienas liturginis veiksmas „yra ypatingai šventas. Joks kitas Bažnyčios veiksmas garbės vardu ar laipsniu neprilygsta jo veiksmingumui“ (10). Tuo pat metu Susirinkimas pripažįsta, jog „šventoji liturgija neapima viso Bažnyčios veikimo“ (11). Viena vertus, liturgija apima Evangelijos skelbimą, kita vertus, ji ragina liudyti krikščionybę istorijoje. Slėpinys, pateikiamas per skelbimą ir katechezę, priimamas tikėjimu ir švenčiamas liturgijoje, turėtų formuoti tikinčiųjų, pašauktų būti jos šaukliais pasaulyje, visą gyvenimą (12).

4. Žvelgiant į įvairias liturginiame šventime apimamas tikroves, konstitucija skiria ypatingą dėmesį *bažnytinės muzikos* svarbai. Susirinkimas išaukština ją, nurodydamas, jog jos tikslas yra „šlovinti Dievą ir šventinti žmones“ (13). Bažnytinė muzika yra privilegijuota priemonė, padedanti tikintiesiems aktyviai dalyvauti šventajame vyksme, kaip to pageidavo mano garbingasis pirmtakas šv. Pijus X savo laiške *Motu proprio* „Tra le sollecitudini“, – šiomet

minimas šio dokumento šimtmetis. Būtent ši sukaktis neseniai suteikė man proga patvirtinti, kad pagal *Sacrosanctum Concilium* nurodymus (14) muzikos vaidmuo liturginėse apeigose turi būti išlaikytas ir net padidėti atsižvelgiant į pačios liturgijos pobūdį, taip pat mūsų laikų specifiką ir įvairių pasaulio regionų muzikines tradicijas.

5. Kita vaisingų pokyčių tema, kurią nagrinėjo Susirinkimo konstitucija, yra bažnytinio meno sritis. Susirinkimas pateikia aiškias nuorodas, kad dievogarba gali spindėti taip pat bažnytinio meno puošnumu bei grožiu ir kad šiam menui mūsų dienomis ir toliau tenka svarbi vieta. Siekiant šio tikslo, dera numatyti kvalifikuotų menininkų ir amatininkų ugdymą, kad jie užsiimtų liturgijai skirtų pastatų statyba ir puošyba (15). Remiantis šiomis kryptimis, išryškėja požiūris į meną ir ypač į bažnytinį meną, kuris linksta „tam tikru būdu žmogiškais kūriniais išreikšti begalinį Dievo grožį“ (16).

Nuo atsinaujinimo į gilinimą

6. Iš keturiasdešimties metų perspektyvos dera patikrinti įveiktą kelią. Jau kitomis progomis aš siūliau tam tikrą sąžinės tyrimą apmąstant Vatikano II Susirinkimo priėmimą (17). Tokiame tyrime negali būti praleistas liturginis – sakramentinis gyvenimas. „Ar liturgija išgyvenama kaip bažnytinio gyvenimo ‘šaltinis ir viršūnė’ pagal *Sacrosanctum Concilium* mokymą?“ (18). Ar liturginės reformos iš naujo atskleista Dievo žodžio vertė pozityviai priimama mūsų apeigų? Kiek liturgija įžengia į konkrečią tikinčiųjų gyvenimą ir kiek ji atspindi atskirų bendruomenių ritmą? Ar ji suvokiama kaip šventumo priemonė, vidinė apaštališkojo dinamizmo ir Bažnyčios misijos jėga?

7. Susirinkimo įgyvendintas liturgijos atnaujinimas akivaizdžiausiai reiškiasi *liturginių knygų* publikavimu. Pasibaigus pradiniam periodui, kai atnaujinti tekstai buvo laipsniškai įterpiami į liturgines apeigas, tapo būtina dar nuodugniau išigilinti į jų perteikiamus turtus bei potencialą. Toks gilinimasis turi įgyvendinti *visiškos ištikimybės* Šventajam Raštui ir tradicijai principą, ypač autoritetingai paaiškintą Vatikano II Susirinkimo, kurio mokymai buvo patvirtinti ir išplėtoti vėlesniais Magisteriumo dokumentais. Tokia ištikimybė pirmiausia įpareigoja visus tuos, kurie, drauge su vyskupo tarnyba, turi pareigą „krikščionių tikėjimo kultu garbinti dieviškąją Didenybę ir tvarkyti tą kultą pagal Viešpaties įsakymus ir Bažnyčios įstatymus“ (19); tuo pat metu tai apima visą bažnytinę bendruomenę „pagal užimamą vietą, pareigas ir veiklų dalyvavimą“ (20).

Šiuo požiūriu labiau negu bet kada būtina puoselėti liturginį gyvenimą mūsų bendruomenėse, *tinkamai ugdam* tarnautojus ir visus tikinčiuosius, atsižvelgiant į Susirinkimo siektą visapusišką, sąmoningą ir aktyvų dalyvavimą liturginėse apeigose (21).

8. Todėl būtina įgyvendinti *liturginę pastoraciją* laikantis visiškos ištikimybės naujesiems *ordines*. Jais atnaujintas dėmesys *Dievo žodžiui* remiantis Susirinkimo raginimu pasitelkti „gausesnių, įvairesnių ir tinkamesnių Šventojo Rašto skaitinių“ (22). Pavyzdžiui, naujuosiuose lekcionaruose pateikiamas platus Rašto ištraukų pasirinkimas, sudarantis neišsemiamą šaltinį, iš kurio gali pasisemti Dievo tauta. Iš tikrųjų nevalia pamiršti, kad „klausantis Dievo žodžio, Bažnyčia statydinasi ir auga; taip pat negalime pamiršti nuostabių Dievo darbų, įvykdytų išganymo istorijoje, slėpiningų tiesų, išreiškiamų liturginių apeigų ženklais (23). Celebruojant Dievo žodis įgyja pilnutinę prasmę, stimuliuodamas krikščioniškąjį gyvenimą nuolat atsinaujinti, nes „tai, kas girdima liturginiame vyksme, vėliau įgyvendinama gyvenime“ (24).

9. Kristaus prisikėlimas išskirtinai atmenamas *sekmadienį* – Viešpaties dieną. Prisikėlimas yra liturginio gyvenimo centras, nes „sekmadienis yra visų liturginių metų pagrindas ir branduolys“ (25). Pastoracijos srityje dėta ženklų pastangų siekiant iš naujo atskleisti sekmadienio vertę. Tačiau svarbu pabrėžti, kad „sekmadienio dvasiniai ir pastoraciniai turtai, tradicijos patikėti Bažnyčiai, yra tikrai dideli. Sekmadienis – imant visą jo reikšmių bei sąsajų visumą – yra savotiška krikščioniškojo gyvenimo sintezė ir sąlyga, kad jis bus gyvenamas teisingai“ (26).

10. Liturgijos šventimas maitina dvasinį tikinčiųjų gyvenimą. Apaštališkajame laiške *Novo millennio ineunte* mano paskelbtas iš liturgijos kylantis principas: „reikia pirmiausia *maldos menu* pasižymincios krikščionybės“ (27) turi būti įgyvendinamas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium* pranašiška aiškina šią būtinybę ir ragina krikščionių bendruomenę intensyvinti maldos gyvenimą ne tik per liturgiją, bet taip pat per „maldingas pratybas“, jei jos harmoningai dera su liturgija, tarsi kyla iš jos ir veda į ją (28). Šių dešimtmečių pastoracinė patirtis patvirtino šią intuiciją. Šia prasme brangų įnašą padarė Dieviškojo kulto ir sakramentų kongregacija, paskelbdama „Liaudiškojo pamaldumo ir liturgijos vadovą“ (29). Aš pats paskelbdamas apaštališkąjį laišką *Rosarium Virginis Mariae* (30) ir Rožinio metus troškau aiškiai pabrėžti kontempliatyviuosius turtus tos maldos, kurią seniai įtvirtino Dievo tauta; aš pasiūliau iš naujo atrasti ją kaip privilegijuotą būdą kontemplanuoti Kristaus veidą Marijos mokykloje.

Perspektyvos

11. Žvelgdami į ateitį galime išskirti keletą iššūkių, į kuriuos turi atsiliiepti liturgija. Per tuos keturiasdešimt metų visuomenė patyrė gilių pokyčių, o kai kurie iš jų buvo stiprus išbandymas bažnytiniam išipareigojimui. Susiduriame su pasauliu, kuriame Evangelijos ženklai yra blukinami, taip pat regionuose su sena krikščionybės tradicija. Atėjo laikas *naujamajai evangelizacijai*. Liturgija tiesiogiai patiria šį iššūkį.

Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad labai sekularizuotoje visuomenėje liturgija yra menkai reikšminga. Tačiau faktas tas, kad nepaisant sekularizacijos mūsų laikais iš naujo daugybe formų išnyra dvasingumo poreikis. Kaip galėtume neižvelgti, jog tai įrodo žmogaus viduje esantį neišnaikinamą Dievo troškimą? Yra klausimų, į kuriuos galima rasti atsakymą tikrai per asmeninį ryšį su Kristumi. Tik per artimumą su juo kiekvienas gyvenimas įgyja prasmę ir galima patirti tokį džiaugsmą, dėl kurio apaštalas Petras ant Atsimainymo kalno sušuko: „Mokytojau, gera mums čia būti“ (Lk 9, 33).

12. Patiriant susitikimo su Dievu ilgesį, liturgija pateikia giliausią ir veiksmingiausią atsakymą. Ji tai įvykdo ypač Eucharistijoje, kurioje mums duota vienytis su Kristaus auka ir maitintis jo Kūnu ir Krauju. Tačiau ganytojams dera tai atlikti taip, kad slėpinio prasmė persmelktų sąmonę, iš naujo atrandant ir praktikuojant „*mistagoginį meną*“, taip brangintą Bažnyčios tėvų (31). Ganytojams tenka užduotis puoselėti deramo vertumo apeigas atsižvelgiant į įvairias žmonių kategorijas: vaikus, jaunimą, suaugusius, senelius ir neįgaliuosius. Mūsų susirinkimuose visi turi jaustis gerai ir alsuoti pirmųjų tikinčiųjų bendruomenės atmosfera: „Jie ištvermingai laikėsi apaštalų mokslo ir bendravimo, duonos laužymo ir maldų“ (Apd 2, 42).

13. Mūsų bendruomenėse su didesniu atsidavimu kultivuotinas aspektas – *tylos patirtis*. Mums reikia to, „kad galėtume priimti savo širdyse visą Šventosios Dvasios balso atgarsį ir dar glaudžiau suvienytume asmeninę maldą su Dievo žodžiu ir viešuoju Bažnyčios balsu“ (32). Visuomenėje, kurioje vis labiau vyrauja šėlsmas, sklinda gandai ir blaško efemeriskumas, gyvybiškai būtina iš naujo rasti tylos vertę. Neatsitiktinai šalia krikščioniškojo kulto plinta meditacijos praktikos, kuriose sureikšminamas susitelkimas. Kodėl, pasitelkus pedagoginę drąsą, nesiimti ugdyti tylą apsiribojant krikščioniškąja patirtimi? Prieš mūsų akis turi iškilti Jėzaus, kuris „atsikėlęs nuėjo į negyvenamą vietą ir tenai meldėsi“ (Mk 1, 35), pavyzdys. Tarp įvairių momentų ir ženklų liturgijai nedera nepaisyti tylos.

14. Liturginė pastoracinė programa per įvairių apeigų šventimą turi diegti *skonėjimąsi malda*. Tai bus daroma atsižvelgiant į individualių tikinčiųjų gebėjimus, amžių bei išsilavinimą; tačiau nebus pasitenkinama „minimumu“. Bažnyčios pedagogika privalo „išdrįsti“. Svarbu įvesdinti tikinčiuosius į *Valandų liturgijos* šventimą, kuris, „kaip vieša Bažnyčios malda, yra maldingumo šaltinis ir asmeninės maldos penas“ (33). Tai nėra individualus ar privatus veiksmas, jis „priklauso visam Bažnyčios kūnui. <...> Jei tikintieji sukviečiami Valandų liturgijai ir jeigu jie susirenka, suvienydami savo širdis ir balsus, jie išreiškia Bažnyčią, švenčiančią Kristaus slėpinį“ (34). Privilegiuotas dėmesys liturginei maldai nesukelia įtampos asmeninės maldos atžvilgiu, veikiau pastarąją suponuoja ir jos reikalauja (35), derinant tai su kitomis bendruomeninės maldos formomis, ypač tomis, kurias pripažįsta ir rekomenduoja bažnytinė vyresnybė (36).

15. Ugdyti maldos gyvenimą ir ypač puoselėti liturginį gyvenimą yra nepamainoma *ganytojų užduotis*. Ji apima tyrimo ir vadovavimo pareigą. To nereikia suvokti, kaip griežto nelankstumo nuostatos, priešingos krikščionio dvasios poreikiui atsiduoti Dievo Dvasios, užtariančios mumyse ir mus „neišsakomais atodūšiais“ (Rom 8, 26), veikimui. Ganytojams vadovaujant įgyvendinamas „laidavimo“ principas, numatytas Dievo plane Bažnyčiai, kuriai vadovauja ir padeda Šventoji Dvasia. Per šiuos dešimtmečius įgyvendintas liturgijos atnaujinimas parodė, kaip įmanoma suderinti normatyvumą, garantuojantį liturgijai tapatybę bei puošnumą, su kūrybingumo ir pritaikymo erdve, suartinančiai ją su įvairių regionų, situacijų bei kultūrų raiška. Negerbiant liturginių normų kartais galima prieiti iki *rimtų piktnaudžiavimų*, metančių šešėlį ant slėpinio tiesos ir sukeliančių sumaištį bei įtampas Dievo tautoje (37). Tokie piktnaudžiavimai neturi nieko bendro su autentiška Susirinkimo dvasia ir privalo būti ganytojų koreguojami pasitelkiant apdairumo ir tvirtumo nuostatą.

Išvados

16. Bažnyčios gyvenime konstitucijos apie liturgiją paskelbimas ženkliu labai svarbų liturgijos ugdymo ir raidos etapą. Dvasios dvelksmu gaivinama Bažnyčia išgyvena savo misiją, būdama „tarsi sakramentas arba artimos jungties su Dievu ir visos žmonių giminės vienybės ženklas bei įrankis“ (38); liturgijoje ji randa aukščiausią savo slėpinio ir tikrovės išraišką.

Viešpatyje Jėzuje ir jo Dvasioje visas krikščioniškasis gyvenimas tampa „gyva, šventa, Dievui patinkančia auka“, tikru „dvasiniu garbinimu“ (Rom 12, 1). Išties didis yra liturgijoje įgyvendinamas slėpinys. Žemei jis atveria dangaus spindesį, o tikinčiųjų bendruomenė ugdoma darnoje su dangiškosios Jeruzalės šlovės giesme: *Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt caeli et terra gloria tua. Hosanna in excelsis!*

Šio tūkstantmečio pradžioje besiplėtojantis „liturginis dvasingumas“ leidžia suvokti Kristų kaip pirmąjį „liturgą“, kuris nepaliaujamai veikia Bažnyčioje bei pasaulyje ir nuolat švenčiamo Velykų slėpinio galia vienija Bažnyčią su savimi Tėvo šlovei Šventosios Dvasios vienybėje.

Šiuo visiems iš širdies teikiu savo palaiminimą.
Iš Vatikano 2003 m. gruodžio 4 d., dvidešimt šeštaisiais pontifikato metais

Jonas Paulius II

Nuorodos

- (1) JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte*, 57; plg. Apaštališkasis laiškas *Vicesimus quintus* (1988 m. gruodžio 4 d.), 1: AAS 81 (1989), 897.
- (2) Plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija apie šventąją liturgiją *Sacrosanctum Concilium*, 3.
- (3) Plg. ten pat, 5.
- (4) Ten pat, 6.
- (5) Ten pat, 7.
- (6) Plg. ten pat, 8.
- (7) Ten pat, 10.
- (8) Ten pat, 83.
- (9) Plg. ten pat, 5.
- (10) Ten pat, 7.
- (11) Ten pat, 9.
- (12) Plg. ten pat, 10.
- (13) Ten pat, 112.
- (14) Plg. ten pat, 6.
- (15) Plg. ten pat, 127.
- (16) Ten pat, 122.
- (17) Plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte*, 36.
- (18) Ten pat.
- (19) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija apie Bažnyčią *Lumen gentium*, 26.
- (20) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija apie šventąją liturgiją *Sacrosanctum Concilium*, 26.
- (21) Plg. ten pat, 14; JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Vicesimus quintus* (1988 m. gruodžio 4 d.), 15: AAS 81 (1989), 911–912.
- (22) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija apie šventąją liturgiją *Sacrosanctum Concilium*, 35.
- (23) *Ordo Lectionum missae*, 7.
- (24) Ten pat, 6.
- (25) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija apie šventąją liturgiją *Sacrosanctum Concilium*, 106; plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Vicesimus quintus* (1988 m. gruodžio 4 d.), 22: AAS 81 (1989), 917.
- (26) JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Dies Domini*, 81.
- (27) JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte*, 32.
- (28) Plg. ten pat, 13.
- (29) Vatikanas, 2002 m.
- (30) Plg. AAS 95 (2003), 5–36.
- (31) Plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Vicesimus quintus* (1988 m. gruodžio 4 d.), 21: AAS 81 (1989), 917.
- (32) *Institutio generalis Liturgiae Horarum*, 213.
- (33) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija apie šventąją liturgiją *Sacrosanctum Concilium*, 90.
- (34) *Institutio generalis Liturgiae Horarum*, 20.22.
- (35) Plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Konstitucija apie šventąją liturgiją *Sacrosanctum Concilium*, 12.
- (36) Plg. ten pat, 13.
- (37) JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Ecclesia de Eucharistia*, 52; Apaštališkasis laiškas *Vicesimus quintus* (1988 m. gruodžio 4 d.), 13: AAS 81 (1989), 910–911.
- (38) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija apie Bažnyčią *Lumen gentium*, 1.

Kristaus gimimo šventės išvakarės Vilniuje

Gruodžio 24 d., Kristaus gimimo šventės išvakarėse, prieš piemenėlių šv. Mišias kardinolas A. J. Bačkis pašventino Vilniaus arkikatedros aikštėje įrengtą prakartėlę. Vilniaus arkikatedroje šv. Mišias kartu su kardinolu koncelebravo vysk. Juozas Tunaitis. Per pamokslą kardinolas kalbėjo:

„Kalėdų žinia ragina mus pažvelgti vienas kitam į akis. Esame akinami blizgančių vitrinų, tačiau kad ir kaip stengtasi apšviesti mūsų gatves ir aikštes, ne apie tokią šviesą kalba Šventasis Raštas. Jis byloja apie širdies šviesą, kurios negali atstoti šventinės iluminacijos. Kristus nedaro sau patogesnės progos, patogesnio laiko. Jis ateina nepaisydamas, kokios žmonių nuotaikos, ir to, ar mes verti jo atėjimo. Susitaikymas su Dievu yra įmanomas tik paruošus kelią, apie kurį šaukė Jonas Krikštytojas. Advento metu Bažnyčia kviečia įsiklausyti į savo širdis, pasiruošti susitikti su Viešpačiu. Ar tai ne per sunku šių dienų žmogui? Daugelis bijo ramybės, nors apie tai šiandien labai daug kalbama, daugelis nesiryžta tiesti Dievui kelio savyje, savo sąžinėje. Dievas nenori būti kalėdine dekoracija: jis atėjo gelbėti. Jeigu norime iš tiesų švęsti Kalėdas, turime atsakyti į klausimą: ar man reikia gelbėtojo. Šių dienų žmogui sunku pripažinti asmeninės nuodėmės realumą ir juo labiau ryžtis atgailai. Mūsų pasaulis išbraukė nuodėmę kaip neegzistuojančią, o drauge atmetė ir Dievo gailestingumą. Apie tai kalbanti Bažnyčia šiandien tapo 'tyruose šaukiančiojo balsu'. Tačiau Dievo karalystė plinta kasdien, tyliai ir pamažu; plinta ten, kur atgaila ištrina nuodėmę, kur gerumas nušviečia tamsą, ten, kur meilė sušildo sužvarbusias širdis“.

Kūčių vakarą Vilniaus bernardinų bažnyčioje prieš piemenėlių Mišias suvaidinta misterija pagal Luko evangeliją. Šioje bažnyčioje jau ne pirmą kartą prakartėlę supo gyvi asiliukas ir avinėliai. Bažnyčia buvo išklota kvepiančiu šieniu, ėdžios tapo altoriaus stalu. Iškilmingoje liturgijoje dalyvavo Vilniaus pranciškonų bendruomenė. Per pamokslą kun. J. Sasnauskas sakė: „Nepaisant kalėdinio džiaugsmo šūksnių, giesmių ir plojimų, niekuomet nesuprasime Dievo tapimo žmogumi paslapties. Tačiau, jei Dievas galėjo perplėsti dangų, jis sugebės sugriauti ir bet kokias sienas į žmogaus širdį, nuodėmės apstybę paversdamas malonės apstybe“.

-sm-

Kalėdinis Kaune veikiančių bažnytinių institucijų darbuotojų susitikimas

Gruodžio 22 d. Kaune surengtas jau tradiciniu tapęs bažnytinių institucijų darbuotojų kalėdinis susitikimas. Šiemet jis prasidėjo kiek neįprastai – Švč. Trejybės (kunigų seminarijos) bažnyčioje vyko adventinio susikaupimo popietė. Ją pradėjo kunigas Adolfas Grušas, trumpa dvasine konferencija padėjęs susirinkusiems apmąstyti kaip Kristus savo užgimimu, gyvenimu, kančia bei prisikėlimu keičia mūsų pačių kasdienį gyvenimą. Po konferencijos buvo adoruojamas Švč. Sakramentas, bažnytinių institucijų bendradarbiams sudaryta galimybė švęsti Susitaikinimo sakramentą. Šv. Mišių koncelebracijai vadovavo arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, drauge su juo koncelebravo vyskupas Jonas Ivanauskas bei keliolika kunigų, vadovaujančių įvairioms bažnytiniams institucijoms. Homilijos metu arkiv. S. Tamkevičius sakė, kad mūsų darbas tarnaujant Viešpačiui įvairiausiose srityse iš visų reikalauja vienodo nuolankumo. Niekada neturėtume užmiršti, jog kiek besistengtume betriūsdami, be Dievo pagalbos nieko negalime nuveikti ir tik vienybėje su juo esame stiprūs. Ganytojas kvietė neužmiršti ir Dievo Motinos Marijos, kaip tobuliausio Viešpaties Tarnaitės pavyzdžio.

Šventimai

Telšių vyskupijoje

Gruodžio 21 d. Telšių katedroje vyskupas Jonas Boruta SJ į kunigus įšventino Šv. Juozapo Darbininko parapijos diakoną **Aivarą Pudžiuvėlį**. Kunigas pirmašias iškilmingas šv. Mišias aukėjo gruodžio 25 d.

-dm-

Paskyrimai

Kauno arkivyskupijoje

Kun. **Evaldas Vitulskis** paskirtas Kauno I dekanato vicedekanu.

-Kn-

Kaišiadorių vyskupijoje

Kun. **Povilas Stankevičius** atleistas iš Čiobiškio šv. Jono Krikštytojo parapijos administratoriaus pareigų.

Kun. **Kazimir Gvozdovič**, nuo 1982 m. iki dabar darbavęs įvairiose Baltarusijos parapijose, paskirtas Čiobiškio šv. Jono Krikštytojo parapijos administratoriumi.

Lapkričio 27 d. autoavarijoje žuvus Darsūniškio Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebonui kun. Pranui Genevičiui, klebono teisėmis aptarnauti Darsūniškio parapiją laikinai pavesta kurijos kancleriui kun. **Antanui Gediminui Tamošiūnui**.

-Kš-

Kūčių vakarienė vargstantiems ir vienišiemis Vilkaviškio vyskupijoje

Gruodžio 23 d. Vilkaviškio parapijos valgykloje prie kasmet dengiamo Kūčių stalo šiemet susėdo apie aštuoniasdešimt suaugusių ir vaikų. Visus pasveikino parapijos *Caritas* moterys. Vilkaviškio dekanas prelatas Vytautas Gustaitis pakvietė bendrai maldai, išdalijo kalėdaičius ir kartu su valgyklos virėja Edita Mykolaitiene bei karitietėmis patarnavo valgantiems, kol vaikai paprašė atsisėsti šalia jų prie stalo. Išeidami visi gavo dovanų ir buvo pakviesti šventiniams pietums ant rają Kalėdų dieną. Kūčių vakarienė, šventiniai pietūs bei kalėdinės dovanos suruošta iš parapijiečių suaukottų gėrybių. Be pavienių žmonių, šeimų, prie kalėdinės labdaros nuošir-

džiai ir gausiai prisidėjo rajono savi-valdybės Socialinės paramos skyrius, kai kurie prekybos centrai, įvairios įmonės, „Santakos“ redakcija, katalikiškos ir visuomeninės organizacijos. Ypač paminėtina Vilkaviškio „Aušros“ vidurinės mokyklos labdaros akcija.

Marijampolės šv. arkangelo Mykolo parapijos *Caritas* Kūčių vakarienę paruošė Vaiko dienos centrą lankančiams vaikams ir jų tėvams. *Caritas* valgyklos virėjos pasirūpino, kad dar apie du šimtus žmonių galėtų šią vakarienę išsinešti į namus. Taip pat iš *Caritas* valgyklos Kūčių vakarienę Maltos ordino savanoriai išvežiojo globojamiems negalios ištiktiems žmonėms. Kūčios suruoštos kelioms dešimtims koplyčių lankančių Marijampolės pataisos namų gyventojų.

Septyniadešimčiai vargstančiųjų Kūčių vakarienė buvo suruošta *Caritas* patalpose prie Alytaus šv. Angelų Sargų parapijos. Vakarienės dalyvius ir Kūčių stalą palaimino, su visais kalėdaičiu dalijosi kun. Linas Dūkšta, prieš tai bažnyčioje aukojęs Mišias.

-apn-

Seminaras-diskusija Vilniuje

Gruodžio 11 d. Vilniaus universiteto Religijos studijų ir tyrimų centras surengė akademinį seminarą „Stereotipiniai religingumo vaizdiniai masinėje kultūroje“. Jo metu išklausti keturi pranešimai, kuriuos lydėjo dalyvių diskusijos.

Seminaro moderatorius Nerijus Milečius kalbėjo tema „Ciniškas religingumo skerspjūvis“. Pranešėjas atkreipė dėmesį į tai, kad, nepaisant visuomenėje deklaruojamo pliuralizmo, religijos atžvilgiu dominuoja ciniškas žodynas, atskleidžiantis negatyvų ir agresyvų mąstymo būdą. Cinizmu apibūdinama sąmonės pozicija, kuri mato dvilypį pasaulį, sudarytą iš iliuzijų ir plikų faktų. Cinikas stengiasi nuplėšti „apreodus“ ir atskleisti „nuoga tiesą“, tačiau iš tiesų tepasiekia sukonstruotą tikrovę, glūdinčią jo paties prielaidose. Ciniškas mąstymas yra pats sau pakankamas ir monologiškas, neieško nuoširdaus dialogo, bet nori išmušti oponento pagrindus, nuvertindamas priešininko poziciją ir laikydamas ją neverta išsamesnės analizės. Panašią laikyseną iliustruoja romano „Aukso veršis“ herojus Ostapas Benderis, kuris diskusijos išei-

Po šv. Mišių arkivyskupas visus susirinkusiuosius pakvietė į kurijos salėje surengtą agapę. Ją pradėję ganytojai „už bendradarbiavimą Viešpaties vynuogyne“ padėkojo visiems bažnytinių institucijų darbuotojams, be kurių, pasak vyskupo, šiandienė Bažnyčia niekaip negalėtų įgyvendinti savo misijos. Tradiciškai visi dalijosi kalėdaičiais, asmeniškai vieni kitiems dėkodami bei kažką palinkėdami.

Gruodžio 24 d. arkiv. S. Tamkevičius tradiciškai lankėsi Kauno arkivyskupijos *Caritas* išlaikomoje vargšų valgykloje. Čia ganytojas sėdo prie šventinio Kūčių stalo bei laužė kalėdaitį drauge su vargingiausiais miesto gyventojais.

-dch-

Šiaulių vyskupijos šeimų šventė

Gruodžio 28 d. Šiaulių vyskupijoje buvo surengta tradicinė kalėdinė vyskupijos šeimų šventė. Jau ketvirtus metus ši spalvingą renginį, prasidedantį šv. Mišiomis Šiaulių katedroje ir besibaigiantį kultūriniu renginiu Šiaulių miesto kino bei kultūros centre „Saulė“, nenuilstamai organizuoja Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis ir Šiaulių vyskupijos Šeimoms centras.

Į tradicinę šeimų šventę, šiemet prasmingai pavadintą „Šeima – Kūrėjo pagalbininkė“, susirinko šeimos iš visų Šiaulių vyskupijos dekanatų: Joniškio, Kelmės, Pakruojo, Radviliškio, Šiaulių. Šventiniame renginyje taip pat dalyvavo meno kolektyvai iš Kauno ir Klaipėdos.

Šv. Mišias už Šiaulių vyskupijos šeimas aukojęs vyskupas Eugenijus Bartulis. Šv. Mišių metu, kaip ir visuomet, buvo atnaujinti santuokos įžadai. Po to, grojant pučiamųjų orkestrui, šventės dalyvių kolona pagrindine miesto gatve patraukė į kino bei kultūros centrą „Saulė“. Prie įėjimo mažiausieji šventės dalyviai buvo apdovanoti Kalėdų senelio dovanėlėmis. Karštais plojimais šventės dalyviai pasitiko į salę drauge įžengusius Šiaulių vyskupą Eugenijų Bartulį ir Šiaulių merą Vytautą Jušką.

„Džiaugsmo kupinomis širdimis susirinkome švęsti Kalėdų ir tradicinės mūsų vyskupijos šeimų šventės, – pratešdamas per pamokslą Šiaulių katedroje pasakytas mintis kalbėjo vyskupas E. Bartulis. – O džiaugtis turime didžiulę priežastį – su mumis yra Tas, kuris prieš du tūkstančius metų užgimė Betliejaus tvartelyje!“

Šiaulių ganytojas susirinkusioms šeimoms pateikė paprastą, bet iškalbingą palyginimą. Kartą dykumoje pasiklydęs vienas žmogus. Ieškodamas kelio ir vandens šaltinio, jis galiausiai pavargęs, užsnūdęs, susapnavęs oazę, kuri buvusi visiškai arti. Atsibudęs žmogus karštligiškai oozės ieškojo toliau, tačiau neradęs numirė, išsekęs nuo karščio ir troškulio. Mirusio žmogaus kūną radę gelbėtojai, neslėpdami užuojautos, stebėjosi – vandens šaltinis buvęs visiškai čia pat, reikėjo kiek paėjėti, ir šis žmogus būtų išgelbėtas. „Šimtai pavyzdžių rodo, kad taip yra ir šeimų gyvenime. Gyvasis šaltinis – Kristus yra visiškai arti ir tų, kuriems atrodo, kad jie dūsta nuo šeimyninio gyvenimo sausros“, – sakė vyskupas.

Apie šeimos gyvenimo prasmę kalbėjo ir kiti šventės dalyviai: pranciškonų vienuolis tėvas Severinas, Lietuvos Šeimoms centro direktorė Vijoleta Valantiejūtė, Šiaulių vyskupijos šeimoms centro vadovė Daiva Špinkuvienė ir jos pagalbininkai. Šiaulių dramos teatro režisierės Reginos Steponavičiūtės režisuotoje šeimų programoje buvo ne tik kalbos. Susirinkusiems savo menines programas parodė Šiaulių tėvo Benedikto Andruškos katalikiškos pradinės mokyklos auklėtiniai, Šv. Cecelijos ansamblis, Šiaulių konservatorijos

akordeonistai, šokių ansamblis „Želmenėliai“, vokalo studija „Rokoko“ bei kiti kolektyvai.

Šiaulių vyskupijos tradicinį šeimų susitikimą šiais metais parėmė Šiaulių miesto savivaldybė ir miesto meras Vytautas Juškus, Šiaulių miesto kino ir kultūros centras „Saulė“, Šiaulių miesto kultūros centras, UAB „Rūta“, Šiaulių miesto vyriausiasis policijos komisariatas, kiti geros valios Šiaulių krašto žmonės bei Vokietijos pasauliečių katalikų akcija Rytų šalims remti „Renovabis“.

-Iz-

Šv. Šeimos iškilmė Vilkaviškyje

Gruodžio 28 d. 12 val. Mišiose Vilkaviškio katedroje kartu su vietiniais parapijiečiais dalyvavo Vilkaviškio vyskupijos Šeimos centro pakviestos šeimos iš kitų vyskupijos dekanatų.

Su Vilkaviškio vyskupu Rimantu Norvila šv. Mišias koncelebravo Aleksoto ir Alytaus dekanai kun. Deimantas Brogys ir kun. Arūnas Užupis. Per pamokslą vyskupas kalbėjo, kad santuokinės ištikimybės nuvertinimą, nepagarbą gyvybei ir kitus šeimą ardančius veiksmus gali atsverti kilnių šeimų gyvenimo liudijimas, kurį stiprina ir panašiuose renginiuose puoselėjamas tarpusavio solidarumas. Svarbu suvokti, kad nepaisant įvairių sunkumų šeima turi ateitį, nes ji yra paties Dievo sumanytas visuomenės pagrindas. Vyskupas kvietė šeimas remtis Viešpaties joms rodomu pasitikėjimu ir kantriai puoselėti santarvę bei darną.

Po Mišių šeimos susirinko erdvioje parapijos namų salėje, kur jų laukė svetingų šeiminių padengtas stalas. Visus pasveikino Vilkaviškio rajono savivaldybės administracijos direktorius Sigitas Kasparaitis, o vilkaviškietis Juozas Žaliabarštis šeimos vertę paliudijo ne tiek žodžiais, kiek jau 62 metus besitęsiančiu laimingu santuokiniu gyvenimu.

Kol vaikai žaidė ir dainavo gretimoje salėje, suaugusieji klausėsi šiuo metu Kaune dirbančio kun. Vytauto Brilius MIC minčių. Šis kunigas yra užaugęs Vilkaviškyje šešių vaikų šeimoje, iš kurių du sūnūs tapo kunigais marijonais ir dvi dukros pasirinko vienuolinio pašaukimo kelią. Kun. Vytautas Brilius MIC kalbėjo apie tradicijos reikšmę tikinčio žmogaus gyvenime, tuo pačiu pabrėždamas, kad būtina nuolat permąstyti nekintamas vertybes naujų gyvenimo iššūkių kontekste. Šv. Šeimos iškilmė Vilkaviškyje pasibaigė Virgijo Stakėno koncertu.

-apn, bn-

Kauno arkivyskupas ir miesto meras pratęsė bendradarbiavimo sutartį

Gruodžio 22 d. Kauno kurijoje arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius ir miesto meras Arvydas Garbaravičius pratęsė bendradarbiavimo sutartį dėl *Senamiesčio vaikų dienos centro*. Kauno miesto savivaldybė ir Kauno arkivyskupijos kurija bei arkivyskupijos „Caritas“ 2000 metais drauge įsteigė Senamiesčio vaikų dienos centrą ir pasirašė bendradarbiavimo sutartį, pagal kurią kurija skyrė pastatą ir išpareigojo apmokėti pastato komunalines išlaidas, o savivaldybė skyrė lėšų penkiems etatams išlaikyti. Ši bendradarbiavimo sutartis dabar pratęsta iki 2006 m.

Arkiv. S. Tamkevičius pasidžiaugė, kad tai puiki Kalėdų dovana Kauno vaikams, nes, ganytojo įsitikinimu, „ir pats Viešpats džiaugiasi tokiu Baž-

ties tašku pasirenka nepajudinamą, trumpai ir aiškiai išreikštą prielaidą, kad „Dievo nėra“. Kiti cinikai savo prielaidas pridengia rafinuočiau, bet kiekvienu atveju diskusija su ciniku yra tuščias energijos švaistymas. Ciniško mąstymo logika pasižymėjo ir ne per seniausiai kai kuriuose Lietuvos laikraščiuose pasirodę straipsniai, savotiškai bandę įteigti, kad tai, kas Bažnyčioje regima, tėra tik „melagingi aprėdai“, „tylos ir melo siena“. Tokie aplinkoje yra svarbu, kad Bažnyčia išsaugotų krikščionybei būdingą sveiką kritiškumą esamos tvarkos atžvilgiu.

Po Nerijaus Mileriaus pranešimo diskutuota apie cinizmo proveržio visuomenėje santykį su psichoanalizės kultūra, suponuojančia dvilypumą tarp sąmonės ir ją ne visada tiksliai atspindinčios sąmonės.

Paulius Subačius pateikė minčių apie tai, koks televizijos santykis su krikščionybe ir jos liturgija. Televizija siekia improvizacijos, tad ir Mišias transliuoja nuolat judančia kamera. Šiuo atveju kyla klausimas: ar televizija tarsi veidrodį atspindi Mišių liturgiją, ar priešingai – perteikia „realų“, į visas puses besidairantį Mišių dalyvį, tuo būdu savitai formuodama (deformuodama) pačią dalyvavimo Mišiose sampratą.

Diskusijos metu iškeltos mintys, kad krikščionybė neturėtų vengti improvizacijos, nes ši nebuvo svetima Jėzui Kristui. Tad gyva, judanti Kristaus Bažnyčia tarp kitų dalykų naudojami ir televizija, kuri tiesiogiai nekuria asmeninio santykio su Dievu, o tik parodo kitokį reginį, pertraukiantį įprastą vaizdinių srautą.

Atsiliepdamas į išsakytus samprotavimus, dr. Paulius Subačius patikslino, kad diskusijos lauką reikėtų susiaurinti, paliekant nuošalyje meno ar metafizinę problematiką ir apsiribojant vien televizijos kaip perteikėjos prigimtimi. Liturgija turi savitą išorinę dinamiką, kuri idealiu atveju turėtų atspindėti vidinius procesus. Tuo tarpu judanti televizijos kamera įpina dar vieną dinamiką. Pastebėta, jog garsūs pamokslininkai dažnai filmuojami nejudančia kamera, kad žiūrovui nebūtų trukdoma susitelkti į kalbėtojo išraišką.

Ervinas Koršunovas nagrinėjo temą „Laikas geras, blogas, pereinantis ir lūžtantis“. Pasiremdamas Sørenso Kierkegaard'o mintimi, jis samprota-

vo apie laiką kaip „baimės nieką“. Baimė stabdo laiką, o sustojęs laikas savo ruožtu kelia baimę, kurią religinėje plotmėje kai kas bando slopinti, griebdamasis astrologijos ir joje ieškodamas kasdienės būties išaiškinimo bei palengvinimo.

Tomas Sodeika pranešime „Religin-gumas simuliakrų epochoje“ ap-svarstė kai kuriuos J. Baudrillard'o knygos „Simuliakrai ir simuliacija“ tei-ginius. Šis prancūzų sociologas ir fi-losofas savitai pakoreguoja platoniš-kąją schemą ir mano, kad šiandienė-je epochoje vieni simuliakrai atspin-di kitus, o originalų iš viso nėra. Kaip atsvarą simuliakrinėms ikonoms, jis siūlo abstraktų Dievo įvaizdį. Pasak Tomo Sodeikos, ikonos visgi yra tam tikras langas į kitais būdais nepriei-namą tikrovę, panašiai kaip televizija yra langas į pasaulį.

Diskusijos metu kalbėta apie televizi-nių „akvariumų“, „realybės šou“ įta-ką tikram žmonių gyvenimui. Žmo-gaus žvilgsnis čia taip sutelkiamas į tariamą realybę, kad ji tampa tikro-vės provaizdžiu ir pradeda mėg-džioti kasdienybėje.

-apn-

Ataskaitinis susirinkimas Klaipėdoje

Gruodžio 20 d. Lietuvos katalikų moks-lo akademijos (LKMA) Klaipėdos sky-rius surengė ataskaitinį susirinkimą, kurį malda ir įžangos žodžiu pradėjo LKMA prezidentas Telšių vyskupas Jonas Bo-ruta SJ. Ganytojas pabrėžė Kristaus asmens pažinimo, gyvenimo prasmės suvokimo svarbą. Pasak ganytojo, as-meninė patirtis, tikėjimo pažinimas, krikščionybės patikrinimas savo gyve-nimu padeda išlikti tiesos pusėje. Vysk. J. Boruta SJ ragino ne klaidžioti teorijų brūzgynuose, bet su džiaugsmu ir pa-laima gyventi Kristumi.

Klaipėdos skyriaus pirmininko prof. Alfonso Motuzo metinėje ataskaitoje paminėti nuveikti darbai: kartu su Klai-pėdos universiteto žurnalu „Tiltai“ iš-leistas priedas Nr. 15 „Tikėjimas ir kul-tūra“, per metus išėjo trys monografi-jos, įvairiuose katalikiškuose leidi-niuose paskelbti 26 straipsniai, pri-mta naujų narių. Nutarta 2004 me-tais tęsti skaitymus tema „Piligrimys-tės vietos Lietuvoje“, organizuoti ga-vėnios rekolekcijas LKMA nariams.

-dm-

nyčios ir miesto savivaldybės bendradarbiavimu rūpinantis mažutėliais“. Arkivyskupas dėkojo merui ir savivaldybės Socialinės rūpybos skyriui už dėmesį bei pagalbą vaikams. „Tačiau labiausiai reikia dėkoti, – sakė arkiv. S. Tamkevičius, – paties centro direktorei Olgai Kazlienei ir visiems jo darbuotojams bei savanoriams, nes be jų nuoširdaus ir pasiaukojamo dar-bo jokios sutartys nebūtų įgyvendintos“. Miesto meras A. Garbaravičius taip pat džiaugėsi, kad šiame centre gali rasti užuovėją miesto vaikai. Jis padėkojo arkivyskupui bei centro darbuotojams ir sakė, kad šios sutarties pasirašymas, kaip ir pats bendradarbiavimas, yra neatsitiktinis, todėl šia sutartimi nesibaigia ir bus tęsiamas ateityje.

Senamiesčio vaikų dienos centre lankosi šešios dešimtys vaikų iš ekono-minių, socialinių, psichologinių sunkumų turinčių šeimų, taip pat vaikai, patiriantys prievartą. Čia jie pavalgo, paruošia pamokas ir leidžia savo laisvalaikį. Vaikais rūpinasi psichologai, pedagogai, socialiniai darbuotojai. Centras bendrauja su vaiko teises ginančiomis institucijomis, medicinos ir švietimo įstaigomis. Čia nuolatos dirba savanoriai – Kauno kunigų seminarijos bei aukštųjų mokyklų studentai, pedagogai, menininkai; vaikus ir šeimas konsultuoja Šeimos santykių instituto, Psichologinės pa-ramos ir konsultavimo centro darbuotojai.

-dch-

Kauno sakralinės muzikos mokyklos jubiliejiniai koncertai

Gruodžio 23 d. Kauno valstybiniame muzikiniame teatre vyko Kauno sakralinės muzikos mokyklos chorų „Pastoralė“ (meno vadovė ir dirigentė N. Jautakienė) ir „Giesmė“ (meno vadovė ir dirigentė S. Jautakaitė-Hargreaves) 25 ir 20 metų įsteigimo jubiliejinis kalėdinis koncertas, kuriame taip pat dalyvavo šios mokyklos vaikų ir jaunučių chorai bei styginių kvartetas *Colegium* (vadovė I. Klusaitė) bei solistė R. Preikšaitė. Koncerto, kurį vedė aktoriai V. Kochanskytė ir S. Bagaliūnas, klausėsi Kauno arkiv. S. Tamkevičius, vyskupai J. Ivanauskas, E. Bartulis, J. Preikšas, būrys kunigų, Kauno kunigų seminarijos auklėtiniai, Kauno miesto savivaldybės atstovai, miesto visuomenė. Pasak Kauno sakralinės muzikos mokyklos ir choro „Pastoralė“ įkūrėjos N. Jautakienės, svarbiausia chorų misija – giedojimas šv. Mišiose Kauno arkikatedroje bazilikoje, kitose Lietuvos ir užsienio bažnyčiose. Dviejų dalių jubiliejiname koncerte skambėjo lietuvių ir užsienio šalių kompozitorių sukurtos giesmės ir dainos. Po koncerto choras bei jų vadovės ir Kauno sakralinės muzikos mokyklos mokytojus sveikino ir padėkos raštais apdovanojo Kauno miesto vicemeras K. Kuzminskas, Kauno miesto savivaldybės Kultūros skyriaus atstovė V. Vilčinskienė, kiti sakralinės muzikos mylėtojai.

Prieš 25 metus N. Jautakienės prie Kauno mokytojų namų įkurto mergaičių vokalinio ansamblio „Pastoralė“ tikslas buvo per muziką priartinti klausytojus prie Dievo. Nepaisant didelių sunkumų ir kliūčių, ansamblių „Pastoralė“ ir sovietmečiu lydėjo sėkmė rengiamuose respublikiniuose ansamblių konkursuose. Tikrasis gyvavimas prasidėjo po atgimimo. Ansamblis „Pastoralė“, išaugęs į chorą, nenuilstamai dalyvavo Lietuvos atgimimo kultūrinėje ir politinėje veikloje. 1991 m. vasario 4 dieną chorinių kolektyvų „Pastoralė“ ir „Giesmė“ pagrindu Kaune įsteigus sakralinės muzikos mokyklą, šiems kolektyvams buvo atvertos durys ne tik į iškilias Europos ir JAV bažnyčias bei katedras, bet ir į universitetų sales. „Pastoralė“ koncertavo daugelyje užsienio šalių.

Choras „Giesmė“ nuo 1989 m. gieda Kauno arkikatedroje bazilikoje sek-madienio šv. Mišiose ir nuo įkūrimo pradžios – 1983 m. dalyvauja visose

Kauno miesto bei respublikinėse dainų šventėse, po atgimimo pradėtuose rengti Kauno sakralinės muzikos mokyklos kalėdiniuose koncertuose. 1993 metų rudenį choras „Giesmė“ giedoją Šv. Tėvo Jono Pauliaus II apaštališkosios kelionės metu aukojamose šv. Mišiose Kauno Santakoje, popiežiaus susitikimo su jaunimu metu S. Dariaus ir Girėno stadione bei pažymint pirmąsias popiežiaus apsilankymo Lietuvoje metines Kryžių kalne. 1990 m. choras buvo pripažintas geriausiu iš 32 chorų bei orkestrų tarptautiniame festivalyje Portugalijoje. Choro repertuaro, kurį sudaro bažnytinė ir pasaulietinė muzika nuo grigališkojo choralo iki šiuolaikinių chorinių opusų, klausėsi Vokietijos, Anglijos, Škotijos, Austrijos, Prancūzijos, Norvegijos muzikos gerbėjai. Ypač kolektyvą džiugina 2001 koncertinė kelionė į Romą, kurios metu audiencijų salėje choro giesmių klausėsi popiežius Jonas Paulius II.

-jpp-

Naujos knygos pristatymas Vilniuje

Sausio 7 d. Prancūzų kultūros centre Vilniuje buvo atidaryta paroda apie rašytojo Georges Bernanos gyvenimą ir pristatytas jo knygos „Po šėtono saule“ vertimas į lietuvių kalbą. Lietuviško vertimo leidėjai – Prancūzų kultūros centras ir LVK leidykla „Katalikų pasaulis“.

Vakaro programa prasidėjo Prancūzų kultūros centro direktorės pavaduotojo Christiano Bonneville'io sveikinimo žodžiu. Vėliau kalbėjo knygos vertėja ir užsienio literatūros specialistė Galina Baužytė. Ji vakaro dalyviams pristatė Georges Bernanos gyvenimą ir kūrybą. Vertėja pabrėžė, kad kontrastingumas yra būdingas tiek Bernanos asmenybei, tiek ir jo kūrybai. Romanas „Po šėtono saule“ parašytas 1926 m., kai rašytojas, bėgdamas nuo skurdo, su gausia šeima persikėlė gyventi į Palmą de Maljorką. Georges Bernanos savo kūryboje kelia „nusikaltimo ir bausmės“, „blogio ir gėrio“, „nuodėmės ir išganymo“ konfliktą, tačiau niekada neskelbia nevilties. „Nuodėmėje – išganymas – tai visų Bernanos kūrinių ašis“, – teigė vertėja Galina Baužytė.

Pagal Bernanos knygas garsūs režisieriai yra sukūrę filmų. Vakaro metu susirinkusieji turėjo galimybę pamatyti režisieriaus Bressono filmą „Kaimo klebono diena“. Tai pasakojimas apie pasiaukojimą, susisiejamą su krikščionybės esme. Pagrindinis romano herojus, mirdamas savo draugo ekskunigo namuose ir iš jo negalėdamas sulaukti paguodos, kurią Bažnyčia teikia mirštantiesiems, ištaria paskutinius tiek knygoje, tiek filme žodžius: „Visa yra malonė“.

-sm-

Kun. Jono Totoraičio MIC knygos „Sūduvos Suvalkijos istorija“ pristatymas

Po 65 metų pertraukos Marijampolėje antrą kartą išleista kun. Jono Totoraičio MIC knyga „Sūduvos Suvalkijos istorija“, supažindinanti su šio regiono praeitimi, apimančia laikotarpį nuo XIII iki XX a. ketvirtojo dešimtmečio. Veikalas plačiai atskleidžia krašto apgyvendinimo raidą, ūkinės ir administracinės reformas, miestų ir miestelių, bažnyčių bei parapijų kūrimosi istoriją. Pateikiama daug duomenų apie Marijampolę ir vienuolių marijonų veiklą bei jų nuopelnus lietuvių kultūrai.

Knygos autorius kun. Jonas Totoraitis MIC gimė 1872 metais Šakių rajono Griškabūdžio seniūnijos Bliuviškių kaime. Besimokydamas Seinų kunigų seminarijoje, susidomėjo istorija. Vikaravo Daukšiuose, iš kur slapta

Vyskupas aplankė gimtąją parapiją

Gruodžio 26 d. Kauno Kristaus Prisikėlimo parapijoje svečiavosi iš šios parapijos kilęs neseniai konsekruotas vyskupas Jonas Ivanauskas. Prie bažnyčios pagrindinių durų jį pasitiko gausus tikinčiųjų būrys, parapijos aktyvas, jaunimas. Choras giedoją iškilmingą sveikinimo himną. Klebonas kun. V. Grigaravičius pasveikino vyskupą trumpa kalba ir paprašė jo aukoti šv. Mišias. Kartu su vyskupu Mišias koncelebravo Prisikėlimo parapijos klebonas kun. V. Grigaravičius, vyskupą atlydėjęs kun. M. Pukštys, Šv. Kryžiaus (karmelitų) bažnyčios klebonas kun. E. Jotkus. Per pamokslą vyskupas J. Ivanauskas prisiminė šioje jaukioje bažnytelėje prabėgusias vaikystės, jaunystės dienas, čia jis aukojęs pirmąsias šv. Mišias. Vyskupas padėkojo dabartiniam šios bažnyčios klebonui, šiuo metu čia tarnaujantiems kunigams už Bažnyčios tradicijų puoselėjimą bei jos pamatų stiprinimą, taip pat prisiminė pirmuosius savo dėstytojus, kunigus, iš kurių mokėsi ir kurių dėka tapo kunigu. Ganytojas palinkėjo sėkmės parapijos aktyvui, tikintiesiems. Parapijos tikinčiųjų vardu vyskupą pasveikino A. Krunglevičiūtė. Baigiantis šv. Mišioms, vyskupas pašventino naują parapijos vėliavą. Po šv. Mišių vyskupas J. Ivanauskas prie arbatos puodelio bendravo su parapijos kunigais, svečiais, veikliais bendruomenės nariais.

Lietuvos Kolpingo draugijos projektas „Jaunimo užimtumas“

Gruodžio pabaigoje Lietuvos Kolpingo draugijoje baigtas nuo 2003 m. kovo vykdytas projektas „Jaunimo užimtumas“. Šio projekto tikslas – kompleksškai padėti problemišku šeimų vaikams: suteikti jiems galimybę įsitraukti į tinkamą ir įdomią veiklą, padėti sukurti reikiamas sąlygas realizuoti savo funkcijas visuomenėje. Projektas skirtas kritinėse situacijose esančiam, nesimokančiam 12–19 metų jaunimui (asocialių, problemų dėl alkoholio turinčių, bedarbių bei nepilnų šeimų vaikams).

Į kovo mėnesį pradėta vykdyti projekto veiklą įsitraukė apie 120 moksleivių iš įvairių Kauno miesto bendrojo

lavavimo mokyklų. Pasak Lietuvos Kolpingo draugijos savanorių, jaunimas mielai įsitraukia į veiklą ir pamažu tampa atviras projekto organizatoriams ir vykdytojams.

LKD Jaunimo skyriaus savanoriai bendravo su jaunimu ir vaikais tris kartus per savaitę. Vaikai buvo mokomi plaukti, dirbti kompiuteriu. Kiekvieną trečiadienį vyko susitikimai su įvairiais specialistais (dizaineriais, psichologais, socialiniais darbuotojais, nevyriausybinų organizacijų atstovais, politikais, žurnalistais ir pan.). Šį projektą rėmė Kauno miesto savivaldybė ir privatūs užsienio fondai. Projektą ketinama tęsti.

-lk-

Keliais žodžiais

Aleksotas (Kaunas). Gruodžio 17 d. Aleksoto šv. Kazimiero parapijoje vyko šventė, vainikuojanti pirmąjį parapijoje vykdomos vaikų ir jaunimo globos programos ciklą. Nuo spalio 19 d. kiekvieną sekmadienį senojoje Aleksoto bažnyčioje buvo buriami nepriklausomų išgyvenančių, socialinių skaudulių kamuojamų šeimų vaikai ir paaugliai, kitas parapijos jaunimas. Su jais bendravo KTU Socialinių mokslų fakulteto studentai savanoriai, maitino ir globojo *Caritas* savanorės. Programą įgyvendinta vietos rėmėjų ir Utrechto (Olandija) geradarių lėšomis.

-jp-

Pasvalys. Gruodžio 14 d. Pasvalio krašto muziejuje susirinkę pasvaliečiai iš atokesnių miestelių ir kaimų klausėsi kraštiečio, bažnytinės teisės daktaro kun. Prano Vaičekonio pasakojimo apie gyvenimo kelią, dvasininko ir seminarijos profesoriaus darbus. Kun. P. Vaičekonis pristatė lietuvių kalba išleistą knygą „Katalikų dvasininkijos juridinė padėtis XIX amžiaus Lietuvoje“. Jos originalą, parašytą lotyniškai, svečias padovanojo muziejui.

- Gruodžio 20 d., Pasvalio dekanas kun. Algio Neverausko kvietimu, Pasvalio krašto muziejuje su pasvaliečiais susitiko kun. Salvijus Pranskūnas. Kalbėtasi apie skaitymo subtilybes, laisva save laikančios visuomenės dvasinio gyvenimo peripetijas, pastangas nuolat tobulintis ieškant savo autentiškumo.

- Gruodžio 27 ir 28 d. Pasvalio krašto muziejuje parodytas muziejaus te-

išvyko studijuoti į Fribūro universitetą. Ten gilinosi į Lietuvos valstybės kūrimosi raidą ir 1904 metais apgynė daktaro disertaciją tema „Lietuviai karaliui Mindaugui valdant iki 1263 metų“. Grįžęs į Lietuvą, šalia sielovados darbo ir istorinių tyrinėjimų aktyviai prisidėjo prie krašto išlaisvinimo, ėjo Marijampolės marijonų gimnazijos direktoriaus pareigas, dėstė VDU Teologijos-filosofijos fakultete. Mirė 1941 metais, palaidotas marijonų kapavietėje Marijampolėje.

Rašydamas „Sūduvos Suvalkijos istoriją“, kun. Jonas Totoraitis MIC naudojosi ne tik paskelbtais istorijos šaltiniais, bet ir surado naujų, iki tol nežinomų. Konsultavosi su to meto žymiausiais jaunais istorijos tyrinėtojais Konstantinu Jablonskiu, Zenonu Ivinskiu, Adolfu Šapoka. Ši vertinga knyga jau seniai buvo tapusi retenybe, o taip ir neišleistas jos antrosios dalies rankraščiai iki šiol nerasti.

Kun. Jono Totoraičio MIC „Sūduvos Suvalkijos istorijos“ pirmosios dalies naujo leidimo pristatymas vyko gruodžio 17 d. Marijampolės Petro Kriaučiūno viešojoje bibliotekoje. Renginyje dalyvavo vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC, kunigų seminarijos rektorius kan. Kęstutis Žemaitis, Lietuvos istorijos instituto prof. Antanas Tyla bei šio instituto Retų leidinių skyriaus vedėjas Algimantas Katilius, Marijampolės apskrities viršininkas Albinas Mitrulevičius, miesto meras Vidmantas Brazys, visuomeninių organizacijų atstovai.

Renginio pradžioje apskrities viršininkas įteikė kun. Jono Totoraičio MIC portretus Marijampolės kolegijai, Marijonų vidurinei mokyklai ir Kunigų seminarijai, o miesto meras po vieną ką tik išleistas knygos egzempliorių padovanojo Rygiškių Jono gimnazijos, Marijonų vidurinės mokyklos ir Petro Kriaučiūno viešajai bibliotekoms.

Kan. Kęstutis Žemaitis kalbėjo apie kun. Jono Totoraičio MIC gyvenimą ir jo reikšmę kraštui bei Bažnyčiai, pabrėždamas gebėjimą suderinti kunigo vienuolio, visuomenininko ir mokslininko pašaukimą. Šio žmogaus talentą pripažino net ir „Lietuviškoji tarybinė enciklopedija“, pristatydama jį kaip „kunigą, profesionalų istoriką“.

Leidyklos „Piko valanda“ direktorius Arūnas Reinikis pasidžiaugė, kad jo įstaigai teko garbė išleisti tokį svarbų veikalą ir kad šis leidimas – kaip ir pirmasis – išėjo marijampoliečių pastangomis. Direktorius padėkojo naująjį leidimą visus metus redagavusiai Danutei Vidrinskienei.

Prof. Antanas Tyla atkreipė dėmesį, kad kun. Jono Totoraičio MIC kaip piliečio šaknys glūdi spaudos draudimo laikotarpyje, kuris Lietuvai atnešė ne tik žalos, bet ir netiesiogiai sukėlė caro valdžiai nelauktų padarinių. Mat Tilžėje leistai ir slaptai į kraštą gabantai spaudai buvo būdinga rezistencinė dvasia, veikusi liaudies mąstysena ir padėjusi 1918 metais iškovoti nepriklausomybę.

Lietuvos istorijos instituto Retų leidinių skyriaus vedėjas Algimantas Katilius priminė gausų kun. Jono Totoraičio MIC mokslinį kūrybinį palikimą: be šio fundamentaliausio veikalo apie Sūduvos istoriją, viduramžių ir naujųjų laikų istorijos vadovėlių bei kitų knygų, parašyti 232 straipsniai ir recenzijos, o suradus kitur minimus autoriaus rankraščius, išeitų dar pora tomų.

Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijos muziejaus vedėjas Vincas Pekus apibendrino bruožus, būdingus to laikotarpio iškiliems Lietuvos žmonėms: jie turėjo gyvenimo idealą, prasmę ir tai brangino, buvo labai talen-

tingi ir kartu kuklūs. Kun. Jono Totoraičio MIC paprastumą ir nuoširdų bendravimą su mokiniais pabrėžė ir vyskupas Juozas Žemaitis MIC, pasiremdamas kun. Vaclovo Degučio – šiuo metu slaugomo Marijampolėje Švč. Marijos globos namuose – gyvu liudijimu apie buvusį savo direktorių Marijonų gimnazijoje.

Kun. Jono Totoraičio MIC knygos „Sūduvos Suvalkijos istorija“ antrojo leidimo pristatymu Marijampolėje pradėtas renginių ciklas, skirtas spaudos atgavimo šimtmečiui paminėti. Vakaraž užbaigė Vilkaviškio kultūros rūmų folkloro ansamblio „Sūduviai“ programa „Saulė eina ratu“.

-apn-

Mirė kun. Alfonsas Vytautas Bumbulis (1930–2003)

Gruodžio 6 d. Omske (Rusija, Vakarų Sibiras), eidamas 74-uosius gyvenimo metus, mirė kunigas misionierius Alfonsas Vytautas Bumbulis. A. Bumbulis gimė 1930 m. lapkričio 30 d. Šilutės rajone, Švėkšnos parapijoje, žemdirbių šeimoje. Po Antrojo pasaulinio karo sovietų okupantai jo šeimą ištrėmė į Krasnojarsko kraštą. Kelerius metus jam teko gyventi žeminėje, kenčiant Sibiro žiemos šalčius. Peršalęs Alfonsas susirgo sąnarių liga, dėl to vėliau tapo invalidu. Tremties pabaigoje Sibire jis dirbo ryšininku ir vairuotoju, vėliau sugrįžo į Lietuvą. Dvidešimt metų Alfonsas galėjo vaikščioti tik su ramentais arba važinėti invalido vežimėliu. Dėl stipraus noro gyventi jis pagaliau atsistojo ant kojų. Pasirinkęs gydomąją badavimą Alfonsas sugebėjo įveikti ligą ir vėl pradėjo vaikščioti.

A. Bumbulis dar vaikystėje norėjo tapti kunigu, tačiau silpna sveikata neleido atsiliepti į Dievo šaukimą. Jis savarankiškai išmoko groti vargonais, patarnavo pamaldose. Vadovaujant lietuviams dvasininkams ilgai studijavo teologiją. Pertvarkos metais aktyviai dalyvavo manifestacijose už Bažnyčios laisvę. A. Bumbulis aktyviai reikėsi Lietuvos Atgimime. 1987 m. rugpjūčio 23-iają dalyvavo mitinge prie A. Mickevičiaus paminklo, kur dirigavo chorui, dainavusiam tautines dainas ir giedojusiam religines giesmes. 1997 m., sustiprėjęs sveikatai, išlaikė egzaminus iš viso seminarijos kurso. Kunigystės šventimus jam suteikė Novosibirsko vyskupas Josephas Werthas SJ. Tada kunigui A. Bumbuliui buvo jau 67 metai. Ilgą laiką jis tarnavo Omsko srities Sargatsko gyvenvietės katalikų parapijoje.

2003 m. pradžioje dvasininko sveikata netikėtai pradėjo blogėti. Jam buvo diagnozuotas plaučių vėžys. Gydėsi Omsko ligoninėje. Sveikatai kuriam laikui pagerėjus, liepos mėnesį grįžo į Sargatską. Rugpjūčio 2 dieną, švenčiant Omsko parapijos bažnyčios dedikavimo metines, kunigui Alfonsui pasidarė bloga. Jis paprašė paskutinį kartą nuvežti į Sargatską. Kunigas Alfonsas sukaupė jėgas paskutinei šv. Mišių aukai. Į bažnyčią atėjo su ramentais. Jam padėjo apsirengti liturginiais drabužiais, parapijiečiai nuvedė iki altoriaus. Kunigas sėdėdamas sugebėjo atlaikyti pamaldas, o paskui paskutinį kartą palaimino tikinčiuosius. Į Omsko ligoninės palatą jį ant pečių atnešė kunigas Pavelas Ondrikas. Ligoninėje kun. A. Bumbulį du kartus aplankė vyskupas J. Werthas. Iki paskutiniųjų žemiškojo gyvenimo dienų kunigas A. Bumbulis pats meldėsi ir prašė kitų melstis už Bažnyčios vienybę.

-ksm-

atro kalėdinis spektaklis „Dangaus palaiminta naktis“ (režisierius Gintaras Kutkauskas), kuriame vaidino Petro Vileišio gimnazijos moksleiviai ir teatro aktoriai. Ta proga visus pasveikino Pasvalio dekanas kunigas Algis Neverauskas.

-akaz, pkm-

Klaipėda. Gruodžio 22 d. Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčioje Klaipėdos vokalinis ansamblis, vadovaujamas Vladimiro Konstantinovo, atliko Heinricho Schützo *Kalėdų istoriją (Weihnachtshistorie)*. Gausiai susirinkusiems tikintiesiems tai buvo šventinė dovana, muzikos garsais sugražinusi prie nuostabios Išganymo istorijos pradžios – Kalėdų slėpinių.

-kss-

Josvainiai. Gruodžio mėn. 20 d. Josvainių parapijos bažnyčioje iki vidurnakčio vykusioje Eucharistinėje adoracijoje dalyvavo 30 parapijiečių. Adoracijos dalyviai patys puošė altorių. Jaunimas giedojo giesmes, skaitė skaitymus, buvo kalbamas rožinis, parapijos klebonas kun. Renaldas Šumbrasuskis parengė medžiagą mąstymams, sažinės peržvalgai. Gruodžio mėn. 24 d. bernelių Mišiose buvo pašventintas Betliejus, kurį puošė daugiau nei po 40 metų atnaujintos dekoracijos.

-dr-

Anykščiai. Gruodžio 26 d. Anykščių šv. Mato bažnyčioje pirmą kartą surengta įspūdinga kalėdinė misterija-koncertas vaikams ir ne vaikams „Kalėdinė žibintininko Eriko pasaka“ (režisierius Erikas Druskinas). Renginyje dalyvavo Anykščių parapijos kultūros rūmų, A. Baranausko ir A. Žukausko-Vienuočio memorialinio muziejaus jungtinės pajėgos: chorai „Salve cantus“ bei „Godos“, Koplyčios vaikų choro studija, muzikos kolektyvas „Tabalai“, istorinių šokių kolektyvas „Baltoji pavana“.

-ksm-

Kaunas. Gruodžio 28-ąją, Šventosios Šeimos dieną, šv. Mišiomis Kauno šv. Ksavero jėzuitų bažnyčioje prasidėjo „Sutuoktinių susitikimų“ rekolekcinio judėjimo dalyvių ir jų vaikų kalėdinis susitikimas, į kurį susirinko per 80 šeimų su vaikais iš įvairių Lietuvos vyskupijų. Šv. Mišiose, kurias aukėjo kun. S. Kazėnas SJ, giedojo Kauno miesto vaikų chorai. Po Mišių jė-

APSIREIŠKIMAS KANOJE

2 eilinis sekmadienis (C)

Iz 62, 1–5; 1 Kor 12, 4–11; Jn 2, 1–12

zuitų gimnazijos salėje susitikimo dalyviai žiūrėjo Panevėžio ir Kaišiadorių vyskupijų sutuoktinių parengtus vaidinimus bei Kauno arkivyskupijos atstovų etnografinį pasirodymą. Kartu su susitikimo dalyviais žaidė, šoko ir liaudies dainas dainavo Kauno jėzuitų gimnazijos etnografinis ansamblis (vadovė V. Braziulienė). Šventės metu vyko agapė.

-jp-

Kazlų Rūda. Kazlų Rūdos gyventojai jau ne pirmą kartą Naujuosius Metus sutinka Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje švęsdami Eucharistiją. Šiemet klebono T. Valliano už ateinančių metų sėkmę gruodžio 31 d. aukotose šv. Mišiose dalyvavo apie 30 įvairaus amžiaus parapijiečių. Sausio 4-ąją – Viešpaties Apsireiškimo dieną – po šv. Mišių parapijiečių pasveikinti išskubėjo Trys Karaliai.

-vf-

Vilkaviškis. Sausio 4 d. Vilkaviškio katedroje valandos koncertą surengė Klaipėdos universiteto dėstytojos: Menų fakulteto fortepijono katedros lektorė Inga Maknavičienė (vargonai) ir dainavimo katedros docentė Valentina Vadoklienė (sopranas). Katedros skliautais aidėjo keturiolika baroko epochos ir klasikų kūrinų balsui ir vargonams. Muzikės labai džiaugėsi ne tik gera akustika, bet ir puikiais, nors dar ne visus registrus turinčiais, nebaigtais vargonais. Parapijos klebonas dekanas Vytautas Gustaitis ir atlikėjos dėkingos rėmėjams UAB „Rytas“, „Vilkasta“, individualiai G. Plečkaičio įmonei „Elektra“.

-bn-

Kupiškis. Sausio 4 d. pilnutėlėje Kristaus žengimo į dangų bažnyčioje šv. Mišias aukojo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas. Per pamokslą ganytojas pabrėžė, kad tik bendra malda, susitelkimu galime ir turime baigti dabartines rietenas ir susiskirstymą į įvairius frontus. Bažnyčioje žmogus atgauna sielos ramybę, susimąsto apie savo egzistenciją, randa teisingą kelią iš gyvenimo klystkelių. Šv. Mišių metu giedojo ir po Mišių koncertavo Vilniaus arkikatedros bazilikos jaunimo choras, kuriam nuoširdžiai padėkojo dekanas kan. Vladas Raubauskas.

-bk-

Vyno padauginimo stebuklas Galilėjos Kanoje yra taip pat „epifanija“, kuria Jėzus apreiškia savo šlovę pirmiesiems mokiniams. Jėzus dalyvauja vestuvių puotoje drauge su mokiniais. Iš Kanos buvo kilęs vienas iš mokinių – Natanelis. Galima įsivaizduoti, kaip iš lūpų į lūpas sklido kalbos apie garsėjantį Mokytoją. Puota ir linksmybės truko visą savaitę. Šeiminkams vestuvių džiaugsmą aptemdė vyno stygius. Tai grėšė užtraukti šeimai gėdingas apkalbas. Šventajame Rašte vyno stoka pranašauja nelaimę: „vynmedžiai vysta, jauno vyno trūksta, kam džiūgavo širdis, dabar dūsauja“ (*Iz 24, 7*).

Marija, dėl šios situacijos pajutusi atsakomybę, tarė Jėzui: „Jie nebeturi vyno“. Tai buvo tiesiog subtili pastaba, o ne prašymas. Lozoriui sergant jo seserys Morta ir Marija taip pat pranešė Jėzui: „Tas, kurį tu myli, serga“. Ši užuomina buvo pakankamai aiškus prašymas. Jėzui nereikia ilgai aiškinti ar įrodinėti: meilė padiktuoja, ką daryti. Ši situacija papildė Marijos paveikslą. Ji dažnai vaizduojama susimąsčiusi ir panirusi į dieviškuosius slėpinius. Kanoje matome, kad Jėzaus Motina, būdama Švenčiausioji, drauge išlieka ir paprasčiausioji. Motiniška akimi ji pasirūpina tiek svarbiausiais, tiek kasdieniškais dalykais – taip pat vynu.

Jėzaus atsakymą: „O kas man ir tau, moterie?“ sunku perteikti šiandienine kalbėsena. Tai būdingas biblinis posakis, rodantis bendrumo stoką tarp sakinio veikėjų. Evangelijoje panašiai perteikta Kafarnaumo apsėstojo išlaisvinimo scena: „Ko tau iš mūsų reikia, Jėzau Nazarėnai?!“ (*Lk 4, 34*). Kitą kartą panašios struktūros klausimas nuskamba iš Gerazos apsėstojo: „Ko tau iš manęs reikia, Jėzau, Aukščiausiojo Dievo Sūnau?!“ (*Lk 8, 28*).

Jėzaus atsakymas motinai mus trikdo: argi trisdešimt bendro gyvenimo metų, ypatinga meilė ir tarpusavio supratimas negarantuoja artimiausio ryšio? Kreipinys „moterie“ taip pat ypatingas. Dar kartą juo Jėzus kreipiasi į Mariją nuo kryžiaus. Tai dvi Evangelijos vietos, kuriose Jėzus vadina savo motiną „moterimi“ ir kur evangelistas ją vadina „Jėzaus motina“. Jėzus toliau sako motinai: „Dar neatėjo mano valanda“. Tai būdinga Jono evangelijos sąvoka, nurodanti Jėzaus kančios, o sykiu ir išaukštinimo valandą. Kanoje Jėzus pradėjo apreikšti savo šlovę, o Golgotoje tas pašlovinimas įvyko.

Jėzus pabrėžia du lygmenis: šeimyninę žmogišką meilę, kuri susijusi su „kūnu“, ir dvasinę dieviškąją meilę. Žmogiškoji meilė privalo paklusti Dievo valiai. Kartais šios dvi plotmės supriešinamos, tačiau Kanoje jos viena kitą papildė. Po kreipinio „moterie“ Jėzus tiesiog įvykdė tai, ko prašė jo motina. Marija savo ruožtu taip pat suprato, kad jos motiniškas švelnumas neatmetamas. Juodu puikiai supranta vienas kitą! Marija taip gerai perpranta Jėzaus valią, kad čia pat liepia tarnams: „Darykite, ką tik jis jums lieps“. Marijos žodžiai primena Pradžios knygoje ištartą raginimą: „Eikite pas Juozapą. Ką jis jums sakys, tą darykite“ (*Pr 41, 56*). Nebūtina supriešinti minėtus lygmenis. Svarbu, kad kūniškumas paklustų Dievo valiai.

Evangelistas aprašo, kaip tarnai pripildė indus vandens. Šeši indai beveik po šimtą litrų leidžia numanyti svečių skaičių. Visi užgniaužia kvapą, kol *architriklinos* – vestuvių prievaizdas semia ir ragauja vyną. Jo žodžiai jaunikui – tai būdingas Rytų kultūrai pagyrimas: „Tu laikei gerąjį vyną iki šiolei“. Gali-

ma įsivaizduoti sumišimą aiškinantis jauniui su priedu. Priedo pareiga buvo tiekti į stalą vyną pagal kokybę: pirmiau geresnį, paskui prastesnį. Šis patyres „stalo komendantas“ gerai nusimano apie vyną. Tačiau jokios apgavystės nebuvo. Tai išduoda Marijos šypsena, kai ji paragauja savo Sūnaus vyno.

Kaip žinome, Jono evangelijoje kalbama ne apie *stebuklus*, bet apie *ženklus*. Pirmoji Evangelijos dalis – tai knyga apie septynis ženklus, o antroji apima kančią ir prisikėlimą. Kai kurie ženklai suvokiami labai aiškiai. Pavyzdžiui, neregio išgydymas reiškia, jog Jėzus yra pasaulio šviesa. Kokia Kanos ženklo, apie kurį evangelistas rašo: „Tokią stebuklą pradžia Jėzus padarė Galilėjos Kanoje“, reikšmė? Akivaizdžiausias ženklas visiems yra tai, kad Jėzus, padaugindamas vyno, dovanoja ir gausina džiaugsmą. Jis palaimina santuokos instituciją. Jėzaus žmogiškumas toks visaapimantis ir neveidmainiškas, kad net piktina fariziejus, kaltinčius jį kaip „rijūną ir vyno gėrėją“. Marijai šis ženklas rodo, kad atėjo metas palikti šeimos ramybę ir atsiduoti Jėzaus misijai. Prie Kryžiaus Jėzaus Motinai atėjo metas tapti visų žmonių Motina. Mokiniam Kanos stebuklas ženklina tikėjimo kelionės pradžią. Didžiausias stebuklas yra ne vandens pavertimas vynu, bet jų galvosenos perkeitimas, Marijos sūnuje įžvelgiant Dievo Mesiją.

DIEVO ŽODŽIO SAMBŪRIS

3 eilinis sekmadienis (C)

Neh 8, 2–4. 5–6. 8–10; 1 Kor 12, 12–30; Lk 1, 1–4; 4, 14–21

Žydų bendrijai grįžimas iš Babilono vergijos buvo tarsi užsitęsęs naujas gimimas. Tik malonės dėka tauta vėl susibūrė Šventojoje Žemėje. Jeruzalės sienų atstatymas nieko nereikštų, jei drauge nebūtų įtvirtintos tikėjimo sienos. Kas iš to, jei nuodėmių nukalti Babilono vergystės pančiai būtų drauge atsinešti į Jeruzalę... Nors persų valdžia ir palankiai žiūrėjo į Jeruzalės atstatymą, pavojus grėsė pačiai Sandoros bendrijos tapatybei – išrinktosios tautos tikėjimui. Ne tik miesto sienose žiojėjo spragos. Buvo daug mišrių vedybų, jaunos izraelitus auklėjo pagonės motinos.

Atnaujinant Dievo tautą ypatingas vaidmuo teko dviem reformatoriams: kunigui, Rašto žinovui Ezrai, ir „pasauliečiui“ Nehemijui. Galimas dalykas, kad jie abu koordinavo savo veiklą. Nehemijas rūpinosi Jeruzalės sienų atstatymu, administraciniais bei socialiniais potvarkiais, šabo šventimu. Ezra savo ruožtu padėjo religinio atnaujinimo pamatą, gražindamas Sandoros bendrijai Rašto paveldą. Apie 400 m. prieš Kristų vykęs susibūrimas apie Dievo žodį yra vienas iškiliausių Izraelio istorijos momentų. Ezrai kilo išties genialus sumanymas, kaip šventajam miestui gražinti pasitikėjimą per Dievo žodžio klausimą. Jis suorganizuoja iškilingas apeigas už miesto sienų, t. y. nesakralioje erdvėje, kur visi galėjo patekti.

Ceremonija vyksta per palapinių šventę, populiariausią ir džiaugsmingiausią liaudies sambūrį. Metraštinkininkas pabrėžia šventinio įvykio visuotinumą: Įstatymas buvo skaitomas „ir vyrams, ir moterims, ir visiems, kurie galėjo klausytis ir suprasti“. Greta skaitančio Ezros stovi dvylika Izraelio gimines vaizduojančių atstovų. Kristaus laikais sinagogose skaitydavo trejetas, o švenčių dienomis – septynetas skaitovų. Tai reiškia, kad Dievo žodis priklauso ne kuriam nors vienam tikinčiajam, bet visai bendruomenei.

Dievo žodžio skaitymas tampa švente. Jis prasideda palaiminimu, kuris įteisina iškilingą sambūrį: „Ezrai pašlovinus Viešpatį, didingąjį Dievą, žmonės atsakė: 'Amen! Amen!'“ Aprašyme atsispindi Ezros laikų (apie 350 m. pr. Kristų) pamaldų bruožai. Tiek žydų, tiek krikščionių tradicijose Dievo žodžio skaitymas niekuomet nėra vien paprastas perskaitymas. Liturginiai pagarbos ženklai skirti ne Rašto ritiniui ar knygai, bet savo tautai kalbančiam Viešpačiui. Mūsų maldos atliepai po Šventojo Rašto skaitinių: „Dėkojame Dievui“ ar „Šlovė Tau, Kristau“ taip pat skirti Viešpačiui.

Ezra skaitė Įstatymą daugeliui nebesuprantama hebrajų kalba. Levitai padėjo žmonėms suprasti „išversdami jį ir paaiškindami prasmę“. Jie aiškino žmonėms veikiausiai tuomet vyravusia aramėjų kalba. Tai tarsi homilijos užuomazga. Ezros dėka Įstatymas vėl tampa visos tautos savastimi. Žodžio šventimas baigiamas džiaugsmingomis vaišėmis. Šis bendruomeniškas vaišinimasis turi visiems priminti Sandoros atnaujinimą: „ši diena šventa mūsų Viešpačiui. Nebūkite liūdni, nes džiugesys Viešpatyje yra jūsų stiprybė“. Dievo žodis suburia švenčiančią tautą, o mesijinis džiaugsmas yra tarsi įtvirtinimo pylimas. Jeruzalės apsauginė siena neturi tokios galios kaip Viešpaties džiaugsmas, apsupantis Izraelį tvirtu pylimu.

Evangelijos skaitinys susideda iš dviejų atskirų fragmentų. Po Luko evangelijos prologo praleidžiamos Jėzaus gimimo ir vaikystės scenos ir kalbama apie viešosios Jėzaus tarnystės pradžią. Panašiai kaip kiti helenizmo epochos rašytojai, evangelistas Lukas pradeda savo veikalą prologu. Lukas skiria savo pasakojimą (beje, taip pat Apaštalo darbų knygą) Teofilui, kuris nebuvo nei apaštalas, nei mums žinomas Jėzaus mokinys, jis nedalyvavo pasakojamuose įvykiuose, bet domėjosi liudijimais ir dokumentais. Evangelistas pasirodo esąs gerai informuotas istorikas, „viską nuo pradžios ištyręs“. Jis pamini savo pirmtakus Matą ir Morkų, taip pat sako rėmęsis tradicija, kurią perdavė „nuo pradžios savo akimis mačiusieji“.

Evangelistai Matas ir Morkus taip pat atpasakoja Jėzaus lankymąsi Nazarete (*Mt* 13, 53–58; *Mk* 6, 1–6). Luko pasakojimas platesnis, jis perskiriamas į dviejų sekmadienių skaitinius. Ši perskyra pateisintina ir tuo, kad veikiausia būta ne vieno Jėzaus apsilankymo Nazarete. Per pirmąjį tėvynainiai žavėjosi įtikinamais Rašto aiškinimo žodžiais, o vėlesnį apsilankymą atpasakoja kiti du sinoptikai. Evangelistas Lukas sudeda į vieną įvykį tų dviejų epizodų liudijimus ir taip suteikia savo pasakojimui daugiau įtaigos. Tai simbolizuoja dvejopą Izraelio laikyseną Jėzaus atžvilgiu: pirmiausiai jis palankiai sutinkamas, o vėliau atmetamas ir net pasmerkiamas nukryžiuoti. Taip įžanginis pasakojimas apie Galilėjiečio tarnystę įgauna pranašiską apimtį: jame jau glūdi būsimosios įvykių raidos užuomazga.

„Visame krašte pasklidęs garsas“ liudija visuotinę pagarbą ir euforišką Jėzaus tarnystės pradžią. Šabo dieną jis įžengia į sinagogą, kur daug kartų yra buvęs su Marija ir Juozapu. Pagal tradiciją čia jis sulaukęs trylikos metų skaitė Raštą. Galima numanyti, kad Jėzus pats pasirinko Rašto vietą. Tai ištrauka iš Trečiojo Izaijo, kurioje pranašas kreipiasi į grįžtančius iš Babilono nelaisvės varguolius. Lukas yra vienintelis evangelistas, cituojantis šį Izaijo tekstą. Rabinų literatūroje šios ištraukos mesijinis interpretavimas nebuvo įprastas. Tačiau Jėzus nedvejodamas paskelbia Mesijo laikų pradžią. Jis nekomentuoja ir neaiškina Rašto, o tiesiog skelbia: „Šiandien išsipildė ką tik jūsų girdėti Rašto žodžiai“. Atėjo tikro išlaisvinimo, išgydymo, atleidimo diena.

PRANAŠO PAŠAUKIMAS

4 eilinis sekmadienis (C)

Jer 1, 4–5. 17–19; *1 Kor* 12, 31–33, 13; *Lk* 4, 21–30

Šio sekmadienio liturgija mus kviečia apmąstyti pranašo misiją. Dievo planų skelbimas ne visuomet atitinka žmonių lūkesčius ir dažnai sulaukia pasipriešinimo. Šios misijos neįmanoma įvykdyti vien savo jėgomis, be Dievo pagalbos. Pirmajame skaitinyje kalbama apie Dievo pasirinktą drovų ir jautrų Jeremiją, skelbiantį artėjančią Viešpaties bausmę ir susiduriantį su priešingumu bei netikėjimu. Luko evangelijos skaitinyje Nazareto gyvenimojai rodo Jėzui nesupratimą ir pyktį.

Dievo pašaukimas Jeremiją pasiekia nei tokioje ypatingo šventumo aplinkoje kaip Mozę prie degančio krūmo, nei šventykloje, kaip Izaiją, nei kaip Ezekielį, atsivėrus dangiškam regėjimui prie Kebaro upės. Jeremijas pašaukiamas per Dievo žodį, kuris nesiliauja degęs pranašo širdyje visą gyvenimą. Visą gyvenimą tęsiasi kupinas įtampos, skausmingai tikras Jeremijo dialogas su Dievu. Paskirtas būti „tautų ir karalysčių prievaizdu“, įpareigotu „išrauti ir nugriauti, atstatyti ir nuversti“, pranašas teisinasi nesugebąs kalbėti. Dievas kreipiasi į pranašą žodžiais, iki gelmių sukrečiančiais ir kiekvieno mūsų širdį: „Dar prieš sukurdamas įsčiose, aš tave pažinau“. Šventasis Raštas liudija, kad kiekvienas pašaukimas yra „*ab utero*“, iš motinos įsčių. Prasidėjimo momentu esame pašaukti būti, sykiu gauname ir savo pašaukimą. Kitaip tariant, sukūrimas tapatus pašaukimui. Panašiai Viešpaties tarnas Izaijo knygoje liudija: „dar motinos įsčiose <...> jis ištarė mano vardą“. 22 psalmėje, kurią Jėzus citavo mirdamas ant kryžiaus, sakoma: „Nuo motinos įsčių tu buvai mano Dievas“. Apaštalas Paulius panašiai suvokia savo pašaukimą (*Gal* 1, 15–16). Evangelistas Lukas pranašauja Jono Krikštytojo ir Jėzaus misiją „iš pat įsčių“ (*Lk* 1, 15). Gyvename dermėje su dangumi, aplinkiniu pasauliu ir savimi tik tuomet, jei gyvename pagal savo pašaukimą, kuriam Dievas mus sukūrė.

Jeremijas, bandęs išvengti savo pašaukimo, nėra vienintelis ir jokių būdu ne blogesnis už kitus. Panašiai teisinosi ir Mozė: „Aš lėtas praverti lūpas, ir mano liežuvis nerangus“ (*Iš* 4, 10). Tačiau Viešpats nelinkęs atšaukti kvietimo. Jis atskleidžia pašaukimo esmę: „Aš su tavimi ir tave apsaugosiu“ (*Jer* 1, 8). Įprasta, kad pranašystėse Viešpats

byloja pirmuoju asmeniu. Jeremijo santykis su Dievu yra ypač artimas. Vis dėlto pranašas patyrė juodų abejonių, nusivylimo, vidinės sumaišties. Jis net prakeikia savo gimimo dieną (*Jer 14, 15–17*). Apviltos meilės žodžiai tampa artimi neapykantai. Viešpats net tada tvirtai reikalauja to paties – įveikus silpnumą vėl atsigręžti į jį. Jeremijo pašaukimas yra unikalus ir asmenišką. Kita vertus, jo istorija simbolizuoja kiekvieną pašaukimą. Jeremijas yra širdies religijos, išsiskleidusios Naujajame Testamente, mokytojas ir gynėjas.

Apaštalo Pauliaus himną meilei daugelis moka mintinai. Žavi jo ritmika, minties tėkmė ir galutinė išvada apie meilės pirmenybę ir amžinumą. Nereikia manyti, kad apaštalas sukūrė savo himną meilei entuziastingo įkvėpimo akimirka. Šios eilutės glaudžiai siejasi su ankstesniais apaštalo Pauliaus pamokymais. Korinto bendruomenei gausiai liejamos Dvasios dovanos kelia kai kurių pavydą bei priešišumą. Individualizmas neleidžia džiaugtis kitų dovanomis, kūno narių vienybe ir tarpusavio papildomumu. Apaštalas taip pat abejoja intelektualizmu be meilės. Po poleminės dalies Paulius pateikia penkiolika meilės apibūdinimų ir galiausiai teigia: „Meilė niekuomet nesibaigia“. Visuose savo laiškuose apaštalas nepaliaujamai moko, kad himne išaukštinta *agape* yra mummyse veikianti Dievo meilė, besiskleidžianti artimo meilės vaisiais.

Praėjusio sekmadienio evangelijos skaitinys baigėsi Nazareto gyventojų euforija, klausantis maloningų Mokytojo žodžių. Susižavėjimą labai greitai pakeičia abejonė („Argi jis ne Juozapo sūnus?“) ir neapykanta. Panašiai kaip Jeremijas ir kiti pranašai, Jėzus buvo saviškių atmetas. Priešiškumo raktas yra Kafarnaumo vardo paminėjimas. Ten Jėzus padarė iškiliausius stebuklus. Kodėl ne tėviškėje? Jėzus atspėjo tėviškėnų mintis. Matydamas Nazareto gyventojų netikėjimą, jis atsisako jiems ženklais patvirtinti savo misiją. Kelių sankryžoje išsidėsčiusiame Kafarnaume, pro kurį dažnai keliaudavo pagonys, ryškėjo visuotinio išganymo žinios apybraižos. Jėzus priėmė garsiuosius pranašus Eliją ir Eliziejų, nešiusius išganymo žinią svetimšaliams.

Maldinga nuotaika netrukus pasikeičia: „visi, kurie buvo sinagogoje, labai užsirūstino“. Šiame įniršyje galima įžvelgti vėlesnį Sanhedrino nuosprendį. Aukštieji kunigai ir seniūnai taip pat „išsivarė jį iš miesto“ ir nukryžiuo ant Golgotos kalno. Jėzus prisikeldamas išvengė mirties: „praėjo tarp jų ir pasišalino“. Evangelistas Lukas šia scena pranašiskai brėžia Jėzaus misijos sintezę. Minių entuziazmą pakeičia Izraelio atmetimas; duodamas išganymo pažadas pagonims, numatoma kančios perspektyva; Jėzus pasirodo esąs laisvas gyvybės ir mirties Viešpats.

PAŠAUKIMAI

5 eilinis sekmadienis (c)

Iz 6, 1–2. 3–8; 1 Kor 15, 1–11; Lk 5, 1–11

Šį sekmadienį visi trys skaitiniai siejasi su pašaukimo tema. Pranašas Izaijas pasakoja apie savo pašaukimą, kurį išgyveno Jeruzalės šventykloje apie 740 m. prieš Kristų. Apaštalas Paulius prisimena savo išskirtinę pašaukimo istoriją. Jis buvo pašauktas paties Jėzaus Kristaus, kurį anksčiau persekiojo. Evangelistas Lukas aprašo nuostabios žūklės epizodą, po šios žūklės Petras, Jokūbas ir Jonas atsiliepė į Jėzaus pašaukimą.

Praėjusį sekmadienį klausėmės pasakojimo apie pranašo Jeremijo pašaukimą. Šio sekmadienio pranašo Izaijo istorija beveik šimtmečiu senesnė. Šie du pašaukimai daug kuo skiriasi. Jeremijo pašaukimui būdingas ypač glaudus – širdis širdin – santykis su Dievu. Izaijo atveju pašaukimas įrašomas į didingą scenarijų. Jeremijo negąsdina Dievo baimė, tačiau jis būgštauja žmonių priešiškumą. Izaijas, priešingai, dreba prieš dieviškąją Didybę ir pats siūlosi būti pasiūstas pas žmones. Pranašas Izaijas veikiausiai priklausė žinomai ir svarbiai Jeruzalės šeimai. Tai byloja jo politinis vaidmuo ir drąsa karaliaus rūmuose. Knygoje pateikiama jo pašaukimo data: karaliaus Uzijo mirties metai. Karalius Uzijas, laimingai valdęs Judą, apie 740 m. prieš Kristų mirė ištiktas raupsų.

Izaijas buvo maždaug 25 metų, kai patyrė sukrečiantį Dievo didybės ir šventumo regėjimą. Jis tapo ypatingu Dievo šventumo pranašu. Viešpaties apsiareiškimą lydi ugnies ir dūmų įvaizdžiai, panašiai kaip ant Sinajaus kalno ar Sekminių dieną. Jeruzalės šventykla, tiksliau Šventų Švenčiausioji, buvo Sandoros skrynia, laikyta žemiškąja Viešpaties buveine, neregimu jo buvimo sostu. Prieš Šventų Švenčiausiąją buvo Šventoji šventyklos dalis, kur

stovėjo smilkalų altorius – apie jį užsimenama pasakojime. Jaunasis Izaijas, nebūdamas kunigu, veikiausiai stovėjo šios Šventosios dalies priangyje. Beje, Jono Krikštytojo tėvas Zacharijas, šventyklos kunigas, turėjo regėjimą, aukodamas smilkalus ant to altoriaus. Izaijui Viešpats apsiereiškia kaip galingas karalius. Jo didybė pripildo šventyklą, o slėpiningi serafimai šaukia: „Šventas, šventas, šventas yra Galybių Viešpats! Visa žemė pilna jo šlovės!“ Ši garbinimo formulė veikiausiai jau anuomet skambėjo izraelitų liturgijoje. Ji sudaro Izaijo pranašystės šerdį. Pranašas vadina Viešpatį Izraelio Šventuoju.

Jaunasis Izaijas čia pat suvokia savo nevertumą: „Aš – žmogus, kurio lūpos suteptos <...>, o savo akimis regiu karalių“. Viešpats gailėstingai atsiunčia serafimą, kuris žėruojančia žarija nuvalo būsimą pranašo lūpas. Šis apvalymas apima visą jo asmenį, jam drauge atleidžiamos nuodėmės. Izaijo regėjimui artimi kiti du Šventajame Rašte aprašyti regėjimai: pranašas Ezekielis regėjo keturias sparnuotas būtybes, nešančias Viešpaties sostą, o šventojo Jono apreiškime regėtos keturios sparnuotos būtybės panašiai kaip Izaijo knygoje giedojo: „Šventas, šventas, šventas Viešpats, visagalis Dievas“ (Apr 4, 8).

Apaštalas Paulius, kelyje į Damaską išvydęs Prisikėlusįjį, pašaukiamas būti tautų apaštalu. Šiame skaitinyje iš Pirmojo laiško korintiečiams Paulius pagrindžia savo apaštalo titulą. Šis tekstas taip pat yra tikėjimo išpažinimas, išreiškiantis Kristaus mirties ir prisikėlimo išganingą vertę, lydimas prisikėlusį Kristų regėjusių liudininų sąrašo. Apaštalas Paulius pateikia išsamesnį sąrašą negu evangelistai, kurie nemini nei pasirodymo „penkiems šimtams brolių“, nei „visiems apaštalam“, taip pat kad prisikėlęs Kristus pasirodė Jeruzalės Bažnyčiai vadovavusiam apaštalui Jokūbui. Svarbu tai, kad apaštalas Paulius šioje Jėzaus pasirodymų sekoje suvokia ir savo išgyventą Kristaus apsiereiškimą kelyje į Damaską.

Apaštalas Paulius, panašiai kaip pranašas Izaijas, išgyveno Dievo pagavą. Jis regėjo prisikėlusį Kristų; akinanti šviesa parbloškė jį ant žemės. Jis taip pat suvokia savo nevertumą: „Aš esu mažiausias iš apaštalų, nevertas vadintis apaštalu, nes esu persekiojęs Dievo Bažnyčią“. Panašiai kaip pranašas Izaijas, Paulius patiria asmeninį atleidimą ir pašaukimą: „Dievo malone esu, kas esu, ir jo man suteikta malonė neliko bergždžia“. Apaštalo Pauliaus gyvenimas liudija nuostabų nuolankumo ir ugingo uolumo pavyzdį.

Evangelistas Lukas pasakodamas apie stebuklingą žūklę taiko panašų dėstymo metodą, kaip aprašydamas Jėzaus lankymąsi Nazarete. Jis sugrupuoja į vieną pasakojimą įvykius, kurių seka suteikia dramatiškumą. Šiame tekste galima išskirti tris dalis: Jėzaus pamokslavimą iš valtios, stebuklingą žūklę, pirmųjų mokinių pašaukimą.

Iš dviejų valčių Jėzus pamokslavimui pasirenka tą, „kuri buvo Simono“. Jėzus dar nesuteikė jam naujojo Petro vardo, tačiau evangelistas jau parengia būsimajam planui. Pasakojimą tęsia antroji scena – stebuklingos žūklės aprašymas. Mato ir Morkaus evangelijose nėra šios scenos, o Evangelijoje pagal Joną ji pateikta 21 skyriuje po prisikėlimo scenos. Jėzus reikalauja iš Petro tikėjimo akto. Bergždžia visą naktį trukusi žvejonė ir žvejiška Simono patirtis pabrėžia Jėzaus pasiūlymo irtis į gilumą iššūkį. Jis atsako: „Mokytojai, <...> dėl tavo žodžio užmesiu tinklus“. Tikėjimas nuveikia tai, kas atrodo neįmanoma. Žuvų buvo tokia gausybė, kad pripildoma ir antroji, Jokūbo ir Jono, valtis. Beje, Lukas nemini Simono brolio Andriejaus, nors rašo, kad valtimi plaukė „jie“. Evangelistas Lukas ne kartą pabrėžia ypatingą Petro, Jokūbo ir Jono bendrystę. Šių mokinių ryšys su Jėzumi glaudesnis negu kitų. Jie buvo drauge su Jėzumi prikeliant Jairo dukrą, ant Atsimainymo kalno, Getsemanės sode.

Trečioji Luko triptiko dalis yra mokinių pašaukimas. Jis dramatiškai susietas su stebuklinga žūkle. Simono Petro reakcija panaši į pranašo Izaijo: „Pasitrauk nuo manęs, Viešpatie, nes aš – nusidėjėlis!“ Viešpats ir čia gailėstingumu atsiliepia į nuolankumą: „Nebijok! Nuo šiol jau žmonės žvejos“.

Kodėl mokyklose nerengiama Pirmajai komunijai ir kitiems sakramentams?

Pastaruoju metu žiniasklaidoje pasirodo priekaištų dėl to, jog vaikams, norintiems eiti pirmosios išpažinties ir šv. Komunijos, privalomi parengiamieji užsiėmimai parapijoje, nors jie lanko tikybės pamokas mokykloje. Tokių straipsnių arba nuomonių autoriai įsitikinę, jog mokykla gali ir turi vaikus parengti sakramentams.

Jau baigiamieji prasti, kad Bažnyčiai, visiems jai tarnaujantiems žmonėms keliami išskirtiniai reikalavimai ir reiškiami specifiniai kritika. Taip atsitiko ir ši kartą, kuomet ypatingų rezultatų norima iš mokyklinių tikybės pamokų. Kažkodėl niekada neteko girdėti, kad visuomenė reikėtų nepasitenkinimą, pavyzdžiui, dėl to, jog per muzikos pamokas mokiniai neparengiami dainuoti scenoje, per kūno kultūros pamokas – žaisti komandose, per kalbų pamokas – vertėjauti ar pan. Siekiant šių tikslų, prireikia specialios nepamokinės veiklos: choro repeticijų, sporto treniruočių, dalykinių būrelių, ir niekas tokiu papildomu ugdymu nesipiktina. Visiems akivaizdu, jog muzikos pamokas lankantys mokiniai – ne choras, o kūno kultūros klasė – ne sportininkų komanda. Analogiškai ir tikybą lankantys mokiniai – ne katalikų bendruomenė. Tuo tarpu krikščionių tikėjimas praktikuojamas ir švenčiamas būtent bendruomenėse, kurios teritoriniu pagrindu yra buriamos parapijose. Vadovaujant dvasininkams, kiekviena bendruomenė švenčia tikėjimą ir ugdo savo narius.

Tikinčiųjų bendruomenės nariais tampame per Krikštą, tačiau sąmoningai ir visapusiškai joje dalyvauti pradame priėmę dar du įkrikščioninimo sakramentus – Susitaikymą (Atgailos sakramentą – išpažintį) ir Eucharistiją (šv. Komuniją). Šie du pirmąjį kartą priimami sakramentai reiškia mūsų apsisprendimą nuolat aktyviai dalyvauti bendruomenės gyvenime bei šventime, visų pirma – kiekvieno sekmadienio šv. Mišiose. Tai iš dalies analogiška įstojimui į bendraminčių ar kurios nors srities mėgėjų draugiją (plg. šokių ratelį, choro studiją, filatelistų klubą ar net politinę partiją), kur bendruomenės nariai drauge ugdomi, tobulinasi, keičiasi patirtimi, dalijasi vertybėmis. Natūralu, jog bendruomenė savo nariams, taip pat norintiems jais tapti teikia savo nuostatus, kelia kokius nors reikalavimus; natūralu ir tai, jog ji savo narius, ypač naujokus, moko to, kas jai yra esminga.

Katalikų bendruomenei esmingiausia bendras tikėjimo išgyvenimas meldžiantis ir švenčiant sakramen-

tus. Akivaizdu, jog mokyklose sakramentai nėra švenčiami, o bendra malda per tikybės pamokas jeigu ir imanoma, tai tik minimaliausios trukmės ir labai abejotino sutelktumo. Nėra čia ir savo narius ugdančios tikinčiųjų bendruomenės, kadangi į pamokas ateina ne vien tikintys (tyrimai rodo, jog tokių būna mažuma), o ir abejojantys, netikintys ar netgi tikėjimui priešiški moksleiviai, nes tikybės, kaip ir paralelinės etikos, pamokos yra atviros visiems. Panorėję moksleiviai kasmet gali pereiti iš etikos į tikybą arba atvirkščiai, todėl tikybės grupės būna ne tik labai įvairaus religingumo, bet ir nepastovios sudėties.

Kaip kiekvieno kito mokyklinio dalyko, taip ir tikybės pamokų tikslas yra teikti bendrąjį supratimą apie tikėjimą, pradinių tikėjimo žinių, kiek imanoma paskatinti į šį tikėjimą gilintis bei jį pamilti. Per šias pamokas teikiama žinių ir apie kitas religijas, o pirmenybė priklauso krikščioniškosios moralės temoms, kadangi tikyba mūsų mokyklose yra dorinio ugdymo dalykas.

Darosi aišku, jog išugdyti gilų tikėjimą, išmokyti melstis ir parengti sakramentams nebažnytinėje aplinkoje ir nebažnytinėje bendruomenėje visiškai nerealu. Dėl šių priežasčių tokio uždavinio mokyklinėms tikybės pamokoms Bažnyčia nekelia nuo pat šių pamokų įvedimo. Tai prieštarautų ir visuotinės Bažnyčios dokumentams, nes Vatikano direktyvose aiškiai nurodo, jog valstybinėse mokyklose religinio švietimo uždaviniai visai kiti: tai tikėjimo dialogas su kultūra, kitais mokykloje dėstomais dalykais, jaunimo bei visos visuomenės gyvenimo aktualijomis. Tais atvejais, kada tikybės mokymas Lietuvoje prasilenkia su šiais reikalavimais ir ima pernelyg akcentuoti maldų, apeigų ar katekizmo mokymą, susilaukiame pelnytų priekaištų iš švietimo darbuotojų: mus kritikuoja, kad iškrentame iš mokyklos reformos konteksto, neugdome interpretacinių gebėjimų, nesilaikome tarpdalykinės integracijos.

Atsižvelgdama į aptartą aplinkybę, Lietuvos Vyskupų Konferencija pastaruoju metu stipriau akcentavo, jog rengimas sakramentams gali ir turi vykti tik adekvачiomis sąlygomis, skiriant tam darbui pakankamai laiko, pritaikant aplinką bei specialiai parengtą programą, talkinant ir remiant parapijos bendruomenei, nes priimantys sakramentus vaikai tampa jos nariais. Parapinę katechezę ir tikybės pamokas mokykloje vyskupai apibūdino kaip dvi atskiras, netapačias ugdymo sritis, kurios tarpusavyje bendradarbiauja, tačiau viena kitos negali atstoti. Tikybės mokytojas gali talkinti parapinei katechezei, nukreipdamas tikybės pamokas lankančius vaikus į parapiją, padėdamas jiems; klebonas bei parapijos katechetai savo ruožtu skatinami bendrauti ir bendradarbiauti su mokyklomis.

Šie vyskupų sprendimai yra pačiu laiku. Išsikovojuosi valstybingumą, o su juo ir tikėjimo laisvę, Lietuva at-

eina į Europos tautų šeimą, kur Bažnyčia seniau ir išmintingiau laikosi Vatikano II Susirinkimo nutarimų. Todėl nenuostabu, kad ir Lietuvoje Bažnyčios vis labiau netenkina čia išsigalėjęs nominalusis katalikiškumas. Tai toks katalikiškumas, kai sakramentai (labiausiai vaikų Pirmoji komunija ir suaugusiųjų Santuoka), užuot buvę tikėjimo, religinio apsisprendimo, asmeninio bei bendruomeninio išipareigojimo Dievui, Bažnyčiai ženklai, tampa tik vienkartinę progine puošmena, blizgučiu šeimos albumui ar videotekai praturtinti.

Vis dar išgyvendama pookupacinio laikotarpio nedrąsą, Bažnyčia su tokiu fiktyviu katalikiškumu tebesitaisksto. Tai visuomenę įpratino Bažnyčią laikyti ritualinių paslaugų teikėja – be jokių sąlygų ir kiekvienam pageidaujančiam. Į bet kurią reiklesnę Bažnyčios judesį tokia visuomenė atsiliepia nepasitenkinimu, nusiskundimais, pasipiktinimu. Taip atsitiko ir su parapiiniu rengimu sakramentams. Iš dalies dėl to kalta ir pati Bažnyčia, nes kai kurie klebonai bei tikybos mokytojai, dažniausiai silpnose parapijose, rengdavo sakramentams per tikybos pamokas, nepaisydami visuotinės Bažnyčios rekomendacijų ir nesitardami su vietos vyskupu. Sveikintina, kad tokią padėtį imama taisyti. Kaip visame civilizuotame pasaulyje, taip ir Lietuvoje žmonės bus skatinami tikėjimą rinktis laisvai, tačiau rimtai ir atsakingai, t. y. žinant, jog eiti sakramentų yra ir asmeninis, ir bendruomeninis išipareigojimas. Įvairios vienkartinės religinės išskilmės be vidinio turinio neturi jokios prasmės, tad ir Bažnyčia, ir mokykla turėtų sutartinai stengtis, kad ši tikėjimo profanavimo mada Lietuvoje kuo greičiau pasibaigtų.

Doc. dr. Stasė Alma Stasiulevičiūtė,
VPU Katalikų tikybos katedros vedėja

Kun. Vidmantas Balčaitis,
Lietuvos katechetikos centro ir Religijos studijų
kolegijos direktorius

Metų apžvalga Romos kurijoje

(KAP) Gruodžio 22 d. popiežius apžvelgė svarbiausius metų įvykius tradicinėje kalboje Romos kurijos darbuotojams. Kalėdų proga jis sakė: „Teatneša Betliejaus kūdikis pasauliui brangią taikos dovaną“. Šventasis Tėvas pareiškė, jog taika tebėra įmanoma ir šiandien, „o kadangi ji įmanoma, tai drauge ir įpareigojanti“. Prieš 40 metų pasirodžiusi popiežiaus Jono XXIII enciklika *Pacem in terris* vėl pažadino tą optimizmą, kurį šis didis popiežius puoselėjo anais sunkiais laikais.

Popiežius taip pat kvietė europiečius pripažinti ir toliau gaivinti savo krikščionišką šaknis. Pasak jo, svarbiausias krikščionių indėlis į naujosios Europos statybą yra „ištikimybė Kristui ir Evangelijai“. Šventasis Tėvas kalėdiniame priėmime dėkojo kardinolams, vyskupams, prelatams ir kitiems Romos kurijos darbuotojams už tarnybą. Jis prisiminė spalio mėnesį šventą sidabrinį pontifikato jubiliejų, taip pat prieš 25 metus vykusią pirmąją audienciją Romos kurijos darbuotojams.

Iškiliausiais praėjusių metų momentais popiežius pavadino keliones į Ispaniją, Kroatiją, Bosniją-Hercegoviną ir Slovakiją. Svarbus buvo Pietų Italijoje esančios Pompėjos Marijos šventovės aplankymas baigiant Rožinio metus. Jonas Paulius II taip pat minėjo savo encikliką apie Eucharistiją bei Europos sinodo baigiamąjį dokumentą. Tarp svarbiausių beatifikacijos ir kanonizacijos įvykių Jonas Paulius II išklė Kalkutos Motiną Teresę, „gerojo samariečio ikoną“. Pasak Šventojo Tėvo, ši vienuolė tiek tikintiesiems, tiek netikintiesiems tapo „meilės ir taikos pasiuntine“.

Popiežius taip pat sakė, jog „suintensyvinti“ ekumeniniai ryšiai su ortodoksų Bažnyčių atstovais, Anglikonų Bendrijos primu, taip pat kitomis bažnytinėmis bendruomenėmis, ypač Europoje.

Popiežius Kalėdų žodyje meldė taikos

(KAP) Šv. Petro aikštėje Kalėdų proga pasakytame žodyje popiežius išsakė maldavimą, prašydamas apsaugoti nuo karo ir terorizmo. Kalbėdamas apie Šventąją Žemę jis ragino įveikti nusivylimą ir „toliau žengti taikos keliu“. Pasak jo, šis kelias, nors sunkus, tačiau galimas ir neatidėliotinai būtinas.

Popiežius kalbėjo apie Kalėdų eglutę ir prakartėlę kaip apie „brangius simbolius“. Anot jo, šie simboliai primena, kad „su Jėzaus gimimu žmonijos dykumoje vėl sužaliavo gyvybės medis“. Kalėdų žinia užlieja širdis „švelnumo ir vilties banga“.

Kalėdų žodis buvo trumpesnis negu kitais metais. Pabaigoje Šventasis Tėvas 62 kalbomis pasakė kalėdinius sveikinimus ir suteikė palaiminimą *Urbi et orbi*. Kalėdiniam sveikinime italų kalba popiežius netiesiogiai užsiminė apie Italijoje atsinaujinusių debatus dėl kryžiaus ir išreiškė viltį, kad trečiojo tūkstantmečio Italijoje bus remiamasi krikščioniškosios kultūros praturtintomis vertybėmis. Popiežiaus sveikinimą visame pasaulyje transliavo 79 televizijos kompanijos.

Pasauliui reikalinga nauja tvarka

(KAP) Pirmąją Naujųjų Metų dieną pamoksle Šv. Petro bazilikoje popiežius reikalavo kurti naują pasaulio tvarką, pagrįstą teisingumu ir taika. Pasak jo, vis aiškiau ryškėja tokios tvarkos poreikis. Ši tvarka turi padaryti vaisingą Jungtinių Tautų darbo patirtį bei rezultatus. Ši tvarka turi būti pagrįsta žmogaus orumu, visuomenės plėtra, turtingų ir vargingų tautų solidarumu, išteklių bei mokslinės techninės pažangos dalijimusi. Šventasis Tėvas kvietė bendrai kurti „meilės civilizaciją“. Pasak jo, tik meilė puoselėjanti žmonija pajėgs išlaikyti tikrą ir patvarią taiką.

Šventasis Tėvas apgailestavo, kad Šventojoje Žemėje ir kitur vis teberusena „smurto židiniai“. Žmonija dėl to neturi liautis siekusi taikos. Svarbu nuolat ugdyti pagarbą pamatinėms žmogaus teisėms. Pasak popiežiaus, norint pasiekti taiką, svarbu pranokti „gryno teisingumo logiką“ ir atsiverti atleidimo principui. Be atleidimo taika neįmanoma.

Jonas Paulius II priminė smurtinę apaštališkojo nuncijaus Burundyje arkivyskupo Michaelio Courtney mirtį. Popiežius pabrėžė, kad jis žuvo tarnaudamas dialogui ir susitaikinimui. Jo pavyzdys ir auka gali nešti Burundžiui ir pasauliui „taikos vaisius“.

Kritikuota krikščionių diskriminacija islamo kraštuose

(KAP) Sausio 2 d. prancūzų katalikų dienraščiui duotame interviu buvęs Vatikano „užsienio reikalų ministras“ kardinolas Jean Louis Tauranas apgailestavo, kad daugelyje islamo šalių krikščionys diskriminuojami. Pasak jo, krikščionys ir musulmonai privalo mokytis gyventi vieni kitus toleruodami. Abiejų didžiųjų pasaulio religijų bendrabūvis esąs „didžiulis uždavinys“. Pasak kardinolo Taurano, ypač ryškus krikščionių diskriminavimo pavyzdys yra Saudo Arabija. Ten nėra nė vienos bažnyčios, uždraustos net pamaldos privačiuose namuose. Kardinolas interviu sakė, kad krikščionims turėtų būti suteikta teisė statyti maldos namus, panašiai kaip tai leidžiama musulmonams.

Taize susitikimas Hamburge

(KAP) Gruodžio 29 – sausio 2 d. Hamburge vyko 26-asis *Taize* bendruomenės Europos jaunimo susitikimas. Susitikime dalyvavo apie 55 tūkstančiai jaunuolių iš 34 šalių. Apie 15 tūkst. jaunuolių buvo apgyvendinti privačiuose butuose, kiti nakvojo mokyklose ir sporto salėse. Susitikime skambėjo kvietimas ugdyti Bažnyčios vienybę. Pasak aštuoniasdešimt aštuonerių metų *Taize* bendruomenės įkūrėjo brolio Roger, šiandien krikščionys labiau negu bet kada turi būti „nepamainomu visuomenės raugu“. „Kaip gali krikščionys likti nesusivieniję?“ – klausė brolis Roger.

Taize bendruomenė susitikimą vertino teigiamai: „Jis suteikė naujų impulsų ir sustiprino krikščioniškųjų Bažnyčių tarpusavio priklausomybę“. Hamburgo arkivyskupas Werneris Thissenas pareiškė, jog susitikimas buvo „laimėjimas tikėjimui ir laimėjimas Hamburgui“. Pasak jo, tikėjimas atsiskleidė savo gyviausia ir patraukliausia puse. Arkivyskupo nuomone, susitikimas taip pat leido iš dalies išgy-

venti Europos vienijimąsi ir Europos vienybę.

Taize bendruomenė organizuoja naujamečius Europos jaunimo susitikimus nuo 1978 m., vykstančius kaskart kitame mieste. Šie susitikimai yra *Taize* inicijuotos „Pasitikėjimo piligrimystės“ etapai.

Sprendimai balsų dauguma netinka Bažnyčiai

(KAP) Sausio 10 d. popiežius Jonas Paulius II kalbėjo Dvasininkijos kongregacijos visuotiniame susirinkime. Šventasis Tėvas pabrėžė, kad Bažnyčia negali imti pavyzdžiu politinio modelio, kur vyskupai ir kunigai vykdytų bažnytinių susirinkimų nutarimus, nulemtus daugumos sprendimų. Pasak popiežiaus, Kristaus valia Bažnyčia struktūruota hierarchiškai. Todėl vyskupijos ir parapijos lygmeniu veikiančios tarybos turi nuolat aktualizuoti savo struktūras bei statusus pagal bažnytines normas. Drauge Šventasis Tėvas pabrėžė, kad būtina stiprinti kunigų ir pasauliečių bendradarbiavimą, aiškiai suvokiant jų užduočių skirtingumą.

Popiežius sakė, kad pasauliečių bendradarbiavimas reiškiasi įvairiose tarybose, pagal bažnytinę teisę veikiančiose vyskupijos bei parapijos lygmeniu. „Reikia išlaikyti santykių pusiausvyrą tarp pasauliečių vaidmens ir vyskupo bei klebono kompetencijos“, – sakė popiežius.

Bažnyčios dokumentai**Popiežius**

Popiežius Jonas Paulius II. Kreipimasis į diplomatų korpusą (2003 m. sausio 13 d.)	Nr. 2, p. 7
Popiežius Jonas Paulius II. Laiškas 2003 m. Pasaulinės ligonių dienos proga	Nr. 3, p. 2
Popiežius Jonas Paulius II. Žinia 2003 m. gavėnios proga	Nr. 5, p. 2
Popiežius Jonas Paulius II. Žinia jaunimui XVIII Pasaulinės jaunimo dienos proga	Nr. 6, p. 2
Popiežius Jonas Paulius II. Žinia XXXVII Pasaulinės visuomenės komunikavimo priemonių dienos (2003 m. birželio 1 d.) proga	Nr. 7, p. 2
Popiežius Jonas Paulius II. Žinia 89-osios Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga	Nr. 7, p. 4
Popiežius Jonas Paulius II. Enciklika <i>Ecclesia de Eucharistia</i> apie Eucharistijos santykį su Bažnyčia	Nr. 8, p. 2; Nr. 9, p. 2
Popiežius Jonas Paulius II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas <i>Ecclesia in Europa</i>	Nr. 16, p. 5; Nr. 17, p. 2; Nr. 18, p. 2; Nr. 19, p. 5
Popiežius Jonas Paulius II. Žinia XXIV Pasaulinės turizmo dienos (2003 m. rugsėjo 27 d.) proga	Nr. 16, p. 16
Popiežius Jonas Paulius II. Žinia 2003 m. Pasaulinio misijų sekmadienio proga	Nr. 19, p. 10
Popiežius Jonas Paulius II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas <i>Pastores gregis</i> apie vyskupą, Jėzaus Kristaus Evangelijos tarną dėl pasaulio vilties	Nr. 21, p. 2; Nr. 22, p. 2; Nr. 23, p. 2; Nr. 24, p. 6
Popiežius Jonas Paulius II. Žinia pasaulinės taikos dienos proga	Nr. 24, p. 2

Popiežiaus kelionės

Popiežiaus kelionė į Ispaniją	Nr. 9, p. 22
Jono Pauliaus II apsilankymas Kroatijoje	Nr. 12, p. 23
Jono Pauliaus II apsilankymas Bosnijoje ir Hercegovinoje	Nr. 12, p. 23
Popiežiaus Jono Pauliaus II kelionė į Slovakiją	Nr. 17, p. 27

Vatikano dikasterijų dokumentai

Vienuolių ir pasaulietiškujų institutų kongregacija. Vyskupų kongregacija. <i>Mutuae relationes</i> . Pagrindinės vyskupų ir vienuolių santykių Bažnyčioje direktyvos	Nr. 1, p. 2
Tikėjimo mokslo kongregacija. Doktrininė nota dėl katalikų veiklos ir elgesio politiniame gyvenime kai kurių klausimų	Nr. 2, p. 2
Popiežiškoji šeimos taryba. 15-osios plenarinės asamblėjos išvados	Nr. 2, p. 10
Popiežiškoji kultūros taryba. Popiežiškoji tarpreliginio dialogo taryba. Jėzus Kristus – gyvojo vandens nešėjas: „Naujojo amžiaus“ (<i>New Age</i>) krikščioniškasis apmąstymas	Nr. 3, p. 4; Nr. 4, p. 2; Nr. 5, p. 5
Dieviškojo kulto kongregacija. Aplinkraštis dėl pasirengimo Velykų šventėms ir jų šventimo	Nr. 6, p. 6
Dievo kulto ir sakramentų kongregacija. Liaudiškojo pamaldumo ir liturgijos vadovas	Nr. 11, p. 16; Nr. 12, p. 17; Nr. 13–14, p. 5; Nr. 15, p. 6; Nr. 20, p. 14
Dvasininkijos kongregacija. Eucharistija ir kunigas – neatsiejamai suvienyti Dievo meilėje	Nr. 13–14, p. 2
Tikėjimo mokslo kongregacija. Pastabos dėl homoseksualių asmenų sąjungų teisinio pripažinimo projektų	Nr. 15, p. 2
Tarptautinė teologijos komisija. Santuokos sakramento kristologinės tezės	Nr. 10, p. 16
Tarptautinė teologijos komisija. Krikščioniškosios santuokos doktrinos tezės	Nr. 10, p. 19

Lietuvos Vyskupų Konferencija**Laiškai, kreipimaisi, kiti dokumentai**

Lietuvos Vyskupų Konferencija. Skelbimas dėl šv. Komunijos priėmimo prieš šv. Mišias	Nr. 4, p. 24
Lietuvos vyskupų kreipimasis dėl stojimo į Europos Sąjungą	Nr. 5, p. 2
Dekretas dėl minimalios ir maksimalios sumos, parduodant ar kitaip atsisakant bažnytinio turto, nustatymo	Nr. 6, p. 4

Kanonų pasekmės vadinamaisiais „lyties pakeitimo“ atvejais	Nr. 6, p. 4
Pareiškimas dėl transplantacijos operacijų ir organų donorystės	Nr. 7, p. 5
Pasirašytas susitarimas dėl Katalikų Bažnyčios sielovados kalinimo ir kitose laisvės atėmimo vietose	Nr. 8, p. 10
Ganytojų laiškas Motinos dienos proga	Nr. 9, p. 12
Lietuvos vyskupų laiškas Tėvo dienos sekmadieniui	Nr. 11, p. 2
Lietuvos vyskupų spaudos konferencija	Nr. 11, p. 3
LVK Ryšių su Lenkijos vyskupų konferencija tarybos oficialus vizitas šioje šalyje	Nr. 12, p. 2
Lietuvos Vyskupų Konferencijos pranešimas dėl naujo užsienio lietuvių sielovados koordinatoriaus	Nr. 16, p. 18
Lietuvos vyskupų laiškas Šventojo Tėvo Jono Pauliaus II apaštališkosios kelionės į Lietuvą dešimtosioms metinėms paminėti	Nr. 16, p. 2
Lietuvos vyskupų laiškas kunigams, vienuoliams, katechetams ir visiems tikintiesiems	Nr. 19, p. 2
Lietuvos vyskupų pareiškimas dėl Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projekto	Nr. 23, p. 12
Lietuvos Vyskupų Konferencijos kreipimasis artėjančių Kalėdų proga (2003 12 11)	Nr. 24, p. 20
Vilniuje vyko Europos Vyskupų Konferencijų Tarybos plenarinė asamblėja	Nr. 19, p. 12

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinių posėdžių komunikatai

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	Nr. 3, p. 12
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	Nr. 6, p. 17
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	Nr. 11, p. 3
Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdis	Nr. 21, p. 10
Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	Nr. 24, p. 19

Ganytojai

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis. <i>Saugotis netikrų pranašų</i> . Pamokslas Vilniaus arkikatedroje bazilikoje (2003 03 02)	Nr. 6, p. 24
Kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Velyknakčio pamokslas Vilniaus arkikatedroje	Nr. 8, p. 20
Kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Pranešimas minint organizacijos <i>Renovabis</i> veiklos dešimtmetį <i>Europa pabunda. O kaip mes?</i>	Nr. 10, p. 12
<i>Kaltes – pasmerkti, nusidėjėlius – gelbėti, šmeižtą – niekinti</i>	Nr. 12, p. 12
Popiežiaus Jono Pauliaus II laiškas kardinolui A. J. Bačkui vizito į Lietuvą dešimtmečio proga	Nr. 17, p. 8
LVK vicepirmininko arkiv. S. Tamkevičiaus kalba Seime minint Žydų genocido dieną	Nr. 19, p. 22
Kardinolo A. J. Bačchio pamokslas minint Motinos Teresės beatifikaciją	Nr. 21, p. 20
Kardinolo A. J. Bačchio pamokslas arkiv. Mečislovo Reinio minėjimo proga	Nr. 21, p. 21
Kardinolo A. J. Bačchio pamokslas Dievo gailestingumo Motina	Nr. 22, p. 26

Dokumentai

Gairės tikybos mokymui ir parapinei katechezei diferencijuoti.	
Parengė darbo grupė prie Lietuvos katechetikos centro. Patvirtino Lietuvos Vyskupų Konferencijos Švietimo komisija	Nr. 7, p. 17
Barselonos manifestas. Krikščionių konventas dėl Europos	Nr. 7, p. 18

Straipsniai

Kun. bažn. t. lic. Egidijus Juravičius. Dvasininkų atostogos	Nr. 13–14, p. 27
Prof. Karlas Heinzas Schmittas. „Bendrosios tikinčiųjų kunigystės“ tarnystėje (LG 10)	Nr. 20, p. 17

Homilijos

Pradėti iš naujo. 3 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 1, p. 26
Aukos slėpinys. Kristaus paaukojimas	Nr. 1, p. 27
Evangelija kenčiantiems. 5 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 2, p. 18
Mesijo paslaptis. 6 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 2, p. 19
Galia atleisti ir išgydyti. 7 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 2, p. 20
Dieviškasis jaunikis. 8 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 3, p. 21
Nauja pradžia. I gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 3, p. 22
Tikėjimo iššūkis. II gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 4, p. 25
Naujoji šventovė. III gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 4, p. 26
Nikodemo kelias. IV gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 5, p. 26
Pašlovinimo valanda. V gavėnios sekmadienis (B)	Nr. 5, p. 27
Atiduotas ir atsidavęs. Verbų sekmadienis	Nr. 6, p. 25
Siekti šlovės slėpinio. Velykų dienos Mišios	Nr. 6, p. 26
Ramybė ir atleidimas. II Velykų sekmadienis (B)	Nr. 7, p. 20
Šventojo Rašto pamoka. III Velykų sekmadienis (B)	Nr. 7, p. 21
Ganytojas ir avinėlis. IV Velykų sekmadienis (B)	Nr. 8, p. 21
Vienybė ir augimas. V Velykų sekmadienis (B)	Nr. 8, p. 22
Meilė – ne tik jausmas. VI Velykų sekmadienis (B)	Nr. 9, p. 20
Viešpaties išaukštinimo šventė. Viešpaties Žengimas į dangų (Šeštinės) (B)	Nr. 9, p. 21
Kristaus kūno gimimas. Sekminės	Nr. 10, p. 13
Esame Dievo vaikai. Švenčiausioji Trejybė (B)	Nr. 10, p. 14
Naujosios sandoros ženklas. Kristaus Kūnas ir Kraujas	Nr. 10, p. 14
Neatskiriamą pora. Šv. apaštalai Petras ir Paulius	Nr. 11, p. 15
Pranašo dalia. 14 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 12, p. 13
Mokiniai – apaštalai. 15 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 12, p. 14
Tarsi avys be piemens. 16 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 12, p. 16
Eucharistija pasotina. 17 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 13–14, p. 21
Duona – Dievo žodis. 18 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 13–14, p. 22
Dievas Gelbėtojas. 19 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 13–14, p. 23
Šlovingasis „Tebūnie“. Žolinė (B)	Nr. 13–14, p. 24
Išminties puota. 20 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 13–14, p. 25
Pasirinkimo laisvė. 21 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 13–14, p. 26
Klausykitės. 22 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 15, p. 25
Kurčėbylio išgydymas. 23 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 15, p. 26
Meilės ir išpažinimo ženklas. Šv. Kryžiaus išaukštinimas	Nr. 16, p. 22
Pamoka apie didybę. 25 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 16, p. 23
Kiek bus išgelbėtų. 26 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 17, p. 25
Santuoka. 27 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 17, p. 26
Tikrasis turtas. 28 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 18, p. 20
Tikroji meilė – tarnavimas. 29 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 18, p. 21
Praregėjimas. 30 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 18, p. 22
Visi šventieji. Visų šventųjų iškilmė	Nr. 19, p. 20
Rimties ir paguodos diena. Vėlinės	Nr. 19, p. 21
Bažnyčių motina. Laterano bazilikos pašventinimas	Nr. 20, p. 11
Gailestingumo Motina. Švč. M. Marija – Gailestingumo Motina	Nr. 20, p. 12
Karalius, Mesijas ir Viešpats. Kristaus Karaliaus iškilmė (B)	Nr. 20, p. 13
Dvejopas atėjimas. I advento sekmadienis (C)	Nr. 21, p. 18
Taisykite Viešpačiui kelią. II advento sekmadienis (C)	Nr. 21, p. 19
Visuomet džiaukitės Viešpatyje. III advento sekmadienis (C)	Nr. 22, p. 24
Aušros žvaigždė. IV advento sekmadienis (C)	Nr. 22, p. 25
Kūdikio pamoka. Kristaus Gimimas (Kalėdos)	Nr. 23, p. 20
Tėvai ir Dangaus Tėvas. Šventoji Šeima	Nr. 23, p. 21
Žmonijos išaukštinimo šventė. Švč. M. Marija – Dievo Gimdytoja	Nr. 23, p. 22
Dangiškoji Jeruzalė. Kristaus Apsireiškimas (Trys Karaliai)	Nr. 24, p. 29
„Mylimasis Sūnus“. Kristaus Krikštas (C)	Nr. 24, p. 30

Nauji leidiniai

Palaimintojo Jurgio Matulaičio dvasios sklaida: trys matulaitiniai simpoziumai / parengė kun. Vaclovas Aliulis MIC. – Kaunas: Marijonų talkininkų centro leidykla, 2003. – 336 p.

Knygoje pateikiami Lietuvoje ir Lenkijoje vykusių teologinių konferencijų–simpoziumų medžiaga ir keli papildomi pranešimai. Pirmojo tarptautinio simpoziumo tema „Šventumas visiems pagal šv. Pranciškų Saležą ir pal. Jurgį Matulaitį“. Pranešimuose aptariamos šių dviejų žymių dvasinių mokytojų minčių sąsajos ir jų aktualumas. Antrojo, taip pat tarptautinio simpoziumo tema „Meilės įgyvendinimas asmenų ir bendrijų dialoge pagal pal. Jurgį Matulaitį. Trečiasis simpoziumas – „Kristaus asmuo bei pasiuntinybė pal. Jurgio Matulaičio vizijoje“. Šio simpoziumo medžiagą papildoma pranešimas apie Dievo gailestingumą Palaimintojo vizijoje. Priede pateikiamas palaimintojo J. Matulaičio kūrinyse „Marijonų vienuolijos ir Vargdienių seserų vienuolijos Vedamoji mintis ir dvasia“.

Antanas Saulaitis SJ. Piktas Dievas yra miręs: pokalbiai, tekstai, mąstymai / parengė Elvyra Kučinskaitė. – Vilnius: Aidai, 2003. – 262 p.

Didžiulė paslaptis ir jėga – kalbėjimas su tikru rūpesčiu ir meile. Jis nepriekaištauja ir neteisina, nebaksnoja pirštu ir nemenkina. Kas nors gali pykti ir drumstis, ieškoti teologinių prasilenkimų, nusižengimų raštų ir mokymų raidei, bet vargu ar tokiam ieškotojui pavyks nepamatyti, jog šiems Dievo žodžio sėjėjams rūpi tik viena – žmogaus, ieškančio švelnaus ir ištikimo Dievo veido, širdis: kad ji nebūtų akla, surišta baimių ir prietarų, kad laisvai pasirinkusi eiti, tikėtų: kelias nelengvas, bet tikras. „Kas turi ausis, teklauso“. Kas turi akis – teskaito, kas turi širdis – teišgirsta žodį, kuris sklendžia tiesiai, kviesdamas žemėje ir žmoguje matyti nors truputį dangaus, ir tikėti, kad Dievo kojos dar prisimena žemės dulkes...

Nerijus Čepulis OFM. Pradžioje buvo Žodis. – Kaunas: Marandas, 2003. – 208 p.

Ši knyga – tai Biblijos meditacijos, iš pradžių išsakytos gyvu žodžiu, vėliau klausytojų pageidavimu įgavusios konspektų pavidalą. Meditacijų autorius dalijosi jį asmeniškai prakalbinusiu Dievo žodžiu, siekė išprovokuoti ir kitus skaityti Šventąjį Raštą, pajusti, kad šis tikrai gali atsiliepti į kasdienius rūpesčius, nerimą, džiaugsmą.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
LT-2001 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-3000 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Saulius Stumbra

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Rimgaudas Šiūlys / Vilnius
Danguolė Misiukonienė / Klaipėda
Nijolė Puzanauskienė / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Albina Saladūnaitė / Panevėžys
Elvyra Žeizienė / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-3000 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-3000 Kaunas

TIRAŽAS 1000 egz.

ISSN 1392-6098

© 2004, „Bažnyčios žinios“